

ABONAMENTUL

Pe un an . 24 Cor.
Pe un jum. . 12 "
Pe o lună . 2 "

Preț de Distribuție

Pe un an . 4 Cor.
Pentru România și
America . 10 Cor.

Preț de zi pentru Ro-
mania și străinătate pe
un an 40 franci.

TRIBUNA

REDACTIA
și ADMINISTRAȚIA
Deák Ferencz-utca 20,
INSERTIUNILE
se primesc la adminis-
trație.
Mulțumire publică și Loc de-
schis costă fiecare șir 20 fil.
Manuscrise nu se ina-
polază.
Telefon pentru oraș și
comitat 502.

Momente istorice.

Săptămâna aceasta va adăuga la istoria neamului românesc încă o pagină măreață, care va păstra pentru urmașii noștri icoana vieții noastre naționale din vremurile de față.

Sibiul, frumosul centru de cultură și scaunul supremelor organe ale bisericii noastre ortodoxe, ni va oferi în zilele ce urmează acel peisaj sărbătoresc, care va reflecta ca o oglindă, întreaga noastră ființă culturală de astăzi, cu hărnicia ei pe terenul culturai naționale, cu îndatoririle ei pioase față de oamenii mari ai neamului nostru, dar și cu grelele păcate, care au încărcat sufletul tocmai al acelor fruntași ai noștri, care au în mână conducerea destinului sfintei noastre biserici.

Pe lângă festivitățile ce se vor da cu prilejul adunării generale a Asociației pentru literatura română și cultura poporului român, care se ține în fiecare an, oaspeții Sibiului vor mai avea ocazia să asiste și la desbaterea congresului național bisericesc, care se întrunește tot la trei ani odată în sesiune ordinară și vor mai fi martori și la frumoasele serbări dela Reșinari, unde se vor uni toate inimile românești, pentru a aduce prinosul lor de omagii și pietate celei mai curate imagini, care ne-a încălzit vr'odată inima noastră, memoriei marelui arhieru și mitropolit Andrei Baron de Șaguna. Noi, cei cari n'avem fericirea de a fi de față la aceasta serie de sărbători naționale nu putem decât să călăuzim cu căldura și sinceritatea inime-

lor noastre lucrările mari, ce se pregătesc pentru întărirea etnică a neamului nostru pe plaiurile ce și le-a hărăzit prin muncă, prin dorința de înaintare, și prin iubirea de limbă, de neam și de obiceiuri strămoșești.

Față de zelul ce se depune în întinderea cât mai largă a activității celui mai vechiu așezământ de cultură națională a »Astrei« am avut cu fiecare ocazie cuvintele noastre de laudă. În fruntea acestei instituții au stat totdeauna oameni, cari și-au înțeles datorințele, și cu o abnegațiune și jertfă, care le face onoare, au putut să înjghebe măreața instituție de astăzi care va fi pentru toate timpurile cea mai sinceră sentinelă a înaintării noastre pe orice teren.

Raportul general al comitetului central întărește și mai mult aserțiunile noastre. Față cu ordonanțele otrăvitoare ale celui mai mare dușman, ce l-a avut cultura noastră națională — ale contelui Apponyi, Asociațiunea s'a înarmat cu cele mai hotărâte prevederi.

A înmulțit numărul despărțămintelor active, care a crescut cu șapte față de anul 1907; a deschis și a încurajat cursurile de analfabeți menite să lumineze mințile țărănimii adulte. S'au ținut prelegeri populare, și s'au aranjat șezători literare la sate, în care preoți cu inima curată și învățători harnici au dat sfaturi practice și morale poporului. S'au întocmit expoziții, de industrie casnică, de lucruri de mână, de vite. Supt supravegherea Asociației a luat ființă și o tovărășie pentru asigurarea vitelor. S'a proiectat înființarea altor douăzeci de

despărțăminte nouă. Numărul agenturilor a crescut de la 206 câte erau la sfârșitul anului 1907 la 247. Bibliotecile populare iarăși s'au înmulțit cu 65 într'un singur an, și s'a îmbogățit cu volume noi cuprinsul lor, ceiace e o vie dovadă despre munca ce se depune în această direcție.

S'au încurajat de asemenea scrierile populare și amăsurat mijloacelor de care dispune a căutat să editeze și câteva volume de literatură populară și un Dicționar al numirilor de localități românești — menite să dea hrana sufletescă poporului nostru.

O altă faptă măreață cu care să poate mândri Asociațiunea este întreținerea școlii de fetițe. Ca și în trecut, așa și în anul acesta școala de fete a crescut la sânul ei peste o sută de românce, care vor duce cu ele ori unde să vor sălășlui curățenia limbii și a culturai noastre românești.

Nu tot aceleași cuvinte de laudă la putem adresa acelor înalte fețe bisericesti, care în Joia ce vine vor avea să-și dea seamă înaintea opiniei publice despre felul lor de a cărmui ființa bisericii noastre naționale în decursul celor trei ani din urmă.

Vremurile trecute au fost cât să poate de vioroase pentru dănuirea existenței noastre pe toate terenele — biserica și școala noastră asaltate de detentorii puterii — și numai rezistenței, — care mergea câteodată până la istovirea forțelor — a bravului nostru popor, putem să-i mulțumim, că deși am fost greu încercați, n'am pierdut încă toate nădejtile, ce le mai nutrim.

POIȚA ZIARULUI »TRIBUNA«.

Regăsire!

Sonet.

*Cu ochii blânzi, ce m'au robit odată
Zădarnic cerci să te mai uiți la mine,
Inveninatul farmec îl cunosc prea bine
Și degetele 'n van, pe liră strune cată!*

*Nu 'ngenunchiez să mai cerșesc la tine
Imbrățișări de amor, ca altădată,
O stea apusă visul meu te-arată,
Tovarăș scump, din clipele senine!*

*De lacrimi sau păreri de rău n'ai teamă
Căci umbra ta ce piere 'n fundul zării
Ca visul meu cu 'ncetul se destramă.*

*M'am regăsit din ceasul depărtării
Nu mă 'nfior!... 'Napol nu te mai chiamă:
Tremurătoru-mi glas te-a dat uitării.*

Adrian Gh. Lazariu.

Gheorghe din Moldova.

L'am zărit pentru întâia oară în 1894, într'o redacție din capitală. »Zărit« este cuvântul exact, căci dacă a intrat în cetișor, timid, aproape strecurându-se, după o singură clipită și-a luat vânt — ca să se facă nevăzut. Adusese volumul său de versuri, care tocmai apăruse, îl înmânase primului redactor — și atât. Evident, nu-l împinsese dorința de reclamă, ci o simplă obligație de politeț, pentru el o corvoadă plictisitoare, de care nu știa cum să se scuture mai de grabă.

Volumul a avut succes. A fost laudat de toată lumea și de Anton Bacalbașa. Accentuez detaliul, care constituie aproape o antiteză, nu pentru că Anton Bacalbașa ar fi fost o autoritate în critica literară, ci pentru că slăvirea nu intra în genul acestui răzvrătit, pe care o vervă diabolică îl împingea mai mult la atac. De aceea puțini au avut partea să fie laudați de dânsul, iar când lucrul se întâmpla, stârnea senzație și publicul de pe atunci își zicea că trebuie să se fi produs ceva deosebit.

După câți-va ani, aflându-mă la Botoșani, am petrecut o seară de Crăciun la d. senator Dr. Bucșenescu, unde fusesem invitat împreună cu d. Alex. Șmelț, actualul deputat, care pe atunci, cu toată lipsa-i de mijloace, era un pasionat protector al literelor: el a scos din uitare și a făcut să se tipărească în volum scrierile nefericitului poet Ioan Păun. Nu m'am mirat deci când într'o casă frecventată de Șmelț am găsit și pe Gh. din Moldova. De altfel îi uneau pe toți trei — pe amfitrion și pe cei doi musafiri, citați — și

legăturile politice, fiind cu toții liberali, iar Gh. din Moldova ocupând și funcția politică de director al prefecturii de județ. Prefect era un alt scriitor: Gh. Morțun-Sirius, astăzi mort — și uitat.

În seara aceea Gh. din Moldova a făcut, cum zice francezul, »cheltuielile conversației«. Toate sforțările dlui Dr. Bucșenescu de a ne povesti amintiri din viața-i de student berlinez au rămas zadarnice. Gheorghe din Moldova a vorbit tot timpul — și tot timpul cealaltă au ris. Era foarte spiritual și foarte vioiu; iar vioiciunea-i intelectuală părea una cu vioiciunea fizică: n'avea astâmpăr, umbla de colo-colo prin odaie și din această atitudine ca și din fondul celor ce spunea, vedeai bine că asta nu e un om care să vorbească pentru a petrece și a ne face și pe noi să petrecem. Era frământat de multe gânduri și multe sentimente și hazul lui nu era nici banal, nici întâmplător, ci era un reflex al revoltei sufletesti. Râdea ca să nu plângă; de aceea dădea învelșul ușurel și epigramatic observațiilor în realitate profunde pe cari le făcea asupra lucrurilor celor mai serioase.

Mie mi-s'a părut atunci c'am prins perfect legătura dintre omul de societate pe care-l apropiam pentru întâia oară și poetul pe care-l citisem de atâtea ori: amândoi făceau haz de năcaz. Năcaz izvorât nu din propriile lui năcazuri. Sufletul era o împletire de optimism și pesimism — pentru că era eminescian, ar zice unii, căci era din generația lui Stavri și a lui O. Carp, veniți imediat după Vlahuță; așa zice însă că de aceea, pentru că așa îi era sufletul, a fost eminescian, căci în definitiv Eminescu de ce a fost pesimist,

Cu toate acestea loviturile ce ne-au ajuns au fost destul de dureroase, și le-am simțit cu atât mai mult, cu cât aceia care trebuiau să le pareze le-au întăritat și mai mult importrivă-ne. Bătrânul cap al bisericii noastre ortodoxe, pentru care ar fi fost o glorie să-și poarte bătrânețele în curățenia aceea sfântă, a sufletului și a faptelor, căreia să i-se închine un neam întreg de oameni, bătrânul acesta înaintea căruia — și vede — că nu s'au deschis nici-odată paginile mărețe ale trecutului nostru dator de pilde mari — acest moșneag, care până mai ieri alaltăieri avea dreptul la recunoștința noastră — și-a plecat urechea la cele mai înjositoare ispite și în loc de paznic inimos al comorilor noastre cele mai sfinte, ni-se înfățișează astăzi în haina urită a celui mai din urmă trădător.

Organul oficios al bisericii ortodoxe — »Telegraful Român« care a condus decenii de-a rândul preceptele marelui Șaguna și a cărui întreagă conducere, — cum zicea acesta în petiția către guvern pentru autorizarea înființării acestei gazete — este îndreptată spre înaintarea și folosul poporului român înapoiat culturalicește a ajuns astăzi, în epoca de tristă amintire a coaliției să-și îndrepte ascuțișul tocmai împotriva intereselor noastre, supt paza chiar a șefului bisericii noastre.

Tot I. P. S. Sa are cel mai condamabil amestec în alegerea nenorocită din Caransebeș.

Dar exemplul dat de sus își are imitatori și în substraturile societății noastre. Astfel am văzut cum un prelat român își poartă mitra la serbările cele mai dușmane ființei noastre etnice și culturale, acolo unde înșiși participanții oficioși ai acestei sărbări îi strigau în urechi, că nu e locul unui episcop »valah«.

În fața acestor dureroase înconștiinți, ne ridicăm glasul nostru, unit cu rugămintele întregii suflări românești, ca membrii congresului bisericesc să pună stavilă potecilor greșite pe care au apucat prelații noștri și să arate acelora cari ne pândesc

orice mișcare, că turma noastră românească dispune de sute și mii de alți păstori, cinstiți cu dragoste de neam și de țară, cari sunt gata să se jertfească oricând pentru binele nostru obștesc.

Faptele mărețe ale marelui Andrei vor trebui să călăuzească lucrările salvatoare, la care se vor angaja sfinți credincioși ai neamului nostru în congresul de Joi.

Să nu uite aceștia, că va cădea greu blăstămii asupra capului acelora, cari se vor abate dela calea datorinței.

Convenția comercială austro-română. Ziarele cehe anunță că deputații cehi vor reîncepe obstrucția cu ocaziunea deschiderii Reichsrath-ului, care va avea loc la 20 Octomvrie st. n. Chiar în prima ședință se va depune o serie de moțiuni urgente.

E de prevăzut că obstrucția cehilor va atrage după sine dizolvarea parlamentului, astfel că convenția comercială cu România iar va deveni nesigură. Dacă parlamentul va fi dizolvat, convenția cu România nu se va mai putea încheia în anul acesta.

Iubileul triplei alianțe. »Rathaus Correspondenz« anunță, că primarul Vieni, d. Lueger, a adresat cavalerului de Schiessl, șeful cancelariei de cabinet, scrisoarea următoare: Consiliul comunal al capitalei imperiale Viena, în ședința sa dela 8 Octomvrie și-a adus aminte de ziua, în care s'au împlinit 30 de ani dela încheierea alianței cu Germania. Poporația Vieni nutrește convingerea, că alianța, dela întemeierea ei și până astăzi, a fost o instituție binecuvântată și că ea, mai cu seamă în timpul din urmă, a făcut cu puțință să se evite războiul. Pătrunși de convingerea asta, consiliul comunal, vine astăzi în fața tronului ca să tâlmăcească Majestății Sale împăratului Francis Iosif I omagiile sale pline de supunere. Dumnezeu să binecuvinte și să apere pe domnitorul nostru iubit și să reverse asupra patriei noastre darul său, ca alianța să poată dăinui pentru totdeauna.

Convocarea Reichsrath ului. »Wiener Zeitung«, monitorul oficial al Austriei, publică autograful împăărătesc, care convoacă camera austriacă

pe 20 Octomvrie. Guvernul dezvoltă maximul de străduinți pentru aplanarea, până la acest termen, a luptelor dintre cehi și germani.

Reforma electorală în Bucovina. Comitetul permanent pentru reforma legii electorale pentru parlamentul provincial și-a terminat acțiunea sa și parlamentul va fi convocat la 15 Noemvrie ca să hotărască asupra noii reforme electorale. După noua reformă vor face parte din parlamentul provincial 63 de membri: 23 români, 17 ruteni, 9 evrei, 8 germani și 6 poloni. Evreii vor interveni pe lângă guvern pentru ca evreii și germanii să fie aleși în acelaș grup.

Situația politică în Austria. Neînțelegerile dintre germani și cehi se refring asupra imperiului întreg și aceeași soartă, ce a avut-o dieta Boemiei, o va avea cu siguranță și parlamentul, căci raporturile dintre blocul slav și german sunt cât se poate de încordate. Toate stăruințele guvernului și a marilor proprietari conservativi de a aduce o înțelegere între aceste două națiuni sunt pînă în prezent fără orîșice rezultat și economia națională a imperiului, care are cea mai urgentă lipsă de a fi sprijinită de legislația, suferă atît de mult, încît e pe cale să deie faliment. Administrația dispune numai de casierii deserte, provinciile stau mai toate înaintea unei catastrofe financiare, bilanțul comerțului se cufundă în valurile importului, popoarele cer pîne și lucru, și cu toată mizeria asta, parlamentul, respective conducătorii diferitelor partide slave din parlament se ocupă cu planuri de obstrucțiune.

În cercurile parlamentare serioase e mare temere, că actuala stare nu poate dăinui mult, fără ca coroana și sfințici să nu fie siliți să caute toate mijloacele de a afla o scăpare. Și astfel suntem pe cale spre cel mai perfect absolutism. Față de situația destrăbălată de astăzi, rar se va afla cineva, care să regrete poate introducerea unui absolutism cuminte și moderat, căci numai aceasta ar fi în stare să aducă o schimbare spre bine. Și aceasta o reclamă situația cu atît mai imperios, cu cît și situația din Ungaria e încă mai tristă, unde partidul independent, — dupăcum îi zice chiar numele — tinde la o independență, care să nu mai aibă cu Austria nimica comun, decît dinastia. Ziarele germanilor în frunte cu »Reichspost«, constată de urmările triste, ce le-ar putea cauza neînțelegerile între naționalități, fac apeluri călduroase la adresă tuturor parlamentarilor, ca să lase toate certele la o parte și să se pună la muncă pentru a salva situația imperiului.

Constituția Bosniei. Din Viena ni-se anunță: Baronul de Burian, ministrul comun de finanțe s'a prezentat Sâmbătă în audiență împăratului, ca să raporteze asupra proiectului de constituție ce se va da Bosniei.

cu tot fondul optimist incontestabil, — și de ce a prins Eminescu în sufletele unei generații întregi? Această importantă problemă socială n'a fost rezolvită încă, dar până acum singura îndrumare spre rezolvirea ei o găsim tot în studiile dlui Gherea: în studiul asupra lui Eminescu, în cel asupra lui Vlahuță, în »Cauzele pesimizmului«, în »Artiștii proletari culți« și altele.

...Și din seara aceea multă vreme nu l'am mai văzut pe Gh. din Moldova și aproape n'am mai auzit despre el. Mie îmi rămăsese în minte așa cum îl văzusem. Se pare că nici n'a prea scris de atunci căci rar îl mai găseai în paginile unei reviste. Au fost crize literare, au fost și vremuri de campanie, dar el rămânea, ca atîția alții, în rezerva lui de veteran, la o vîrstă când ar fi trebuit să se înfățișeze în plină maturitate a talentului. Și era păcat, nu numai pentru că se pierdea un talent, dar pentru că se pierdea un gen, genul lui, profund și totuși ușor, trist în fond și epigramatic în formă, formă epigramatică cu care mai mult se rănea pe sine decît pe alții.

A fost comparat cu Heine. Însă nici de astă dată nu poate fi vorba de simplă imitație, pentru că Gheorghe din Moldova, deși de origine străină, după cum îl arată și numele — Kernbach — scria limba cea mai românească și simțirile ce exprima păreau simțiri specific românești. Născut la Botoșani, unde și-a făcut primele studii, trăit apoi la Iași și aiurea, fie spre a-și termina studiile, fie spre a se lăsa tirî în vultorea luptei pentru viață, nu cred ca să fi stat vre-o dată la țară, mai puțin încă să fi avut contact intim cu sufletul țărînimei. Și totuși, ce înrudire, în poeziile lui, cu poezia populară!

lată, de pildă, două strofe, din nefericire singurele pe cari mi-le amintesc în întregime:

Liliano, Liliano
De ce dușmană să mi fi?
Doar tîngim de aceeași boală
Și pricina — Dinu ni-i:

Tu de dragul lui te mistui, —
Mie foc mi-i de urît!
Tu ai vrea să-l strîngi în brațe, —
Eu ași vrea să-l strîng de gât!

Cred că e de prisos să insist asupra însușirilor acestor strofe, atît de concertate, în care se redă un atît de puternic conflict sufletesc, într-o formă atît de ironică — și atît de românească. Rafinații le vor găsi poate cam brutale, dar mi se pare că brutalitatea e numai aparentă și în tot cazul necesară pentru deșăvârșirea contrastului.

..Odată cu apariția »Vieții [Românești]« reintră și Gh. din Moldova în viața literară, când are prilejul să se distîngă și ca prozator. Generațiile noi de cetitori nu-l cunoșteau, dar cele vechi l'au recunoscut. Era acelaș, cu toate că nu prea același. Făcea și acuma »haz de năcaz«; dar dacă odinioară hazul precumpănea, de astă dată se părea că precumpănește năcazul.

Nu știu în ce epocă a publicat următoarele versuri pe cari le reproduce acum *Opinia*:

În sat la noi e vinul bun
De pîne gem cele pătule,
În sat la noi puține griji,
Iar fete sunt destule.
În sat la noi de-o samă-s toți:
Răzeși din neam în neamul lor;

În sat la noi vreau să trăiesc,
La noi în sat să mor.

Este însă puțin probabil ca aceste versuri să fi fost scrise în vremea din urmă. După răscoalele din 1907, la a căror potolire a luat parte și Gh. din Moldova — întâi ca director de prefectură și pe urmă ca prefect — el n'ar mai fi putut avea aceste sentimente.

L-am revăzut anul trecut, la Iași, unde am avut prilejul să fiu mai multă vreme în apropierea lui. Nu mai era de loc omul de altădată. Foarte îmbătrânit, foarte tăcut, avînd înfățișarea unui om suferind. Se plîngea de indispoziții. Și nu-l puteam înțelege: căci dacă era bolnav, mă întrebam cum de poate munci; iar de muncit muncea fără întrerupere, la prefectură și la redacție. După obiceiurile noastre părea foarte comic să vezi un prefect de județ făcînd corecturi sau cercetînd lista abonațiilor. Și e dela sine înțeles că numai dragostea îl împingea la muncă, acum când ajunsese în fine, când meritele lui ca magistrat, prefect, etc. îl impuseseră și nu avea să se mai teamă de mizeriile cari i-au fost adesea partea nereșii, ba pentru că nu era »de-ai noștri«, ba pentru că nu era nici »de-ai lor«.

Ca prefect a dezvoltat o activitate pe atît de rodnică pe cît de tăcută. Și a făcut ceva mult, ceea ce nici un prefect nu făcuse încă: stat departe de orice politică militantă, făcînd administrația sa ceea ce Vasilie Lascar înțelegea printr-o a doua magistratură, dar ceea ce în realitate a fost întâia și singura adevărată magistratură. E ceva, ca la Iași, cel mai important centru politic, unde patru partide, într-o grozavă sforțare de renovare și cucerire, își dau o luptă din ce-

Slovacii și „moderații” români.

— Interview cu deputatul Milan Hodza. —

Viena, 10 Octombrie.

Deputatul slovac Milan Hodza, sosind astăzi în Viena, am profitat de ocaziune să-i cer părerea asupra așa zisilor „moderați” români. Am crezut că va interesa de aproape pe cititorii noștri să afle ce crede unul din cei mai de seamă conducători ai slovacilor despre tendințele arătate în ultimul timp de domnul Babeș și cirații săi.

D. Hodza îmi spune:

Inițierea unui partid moderat român, presupunând că lucrarea lui Babeș ar reuși ceea ce de altfel nici el însuși nu crede, nu are analogie la noi, slovacii. La noi nu există astfel de încercări. Noi avem destui trădători de neam, dar aceștia cel puțin se declară în public drept maghiari, toată lumea îi știe de rețegași și ca atare nici nu se pot apropia de poporul nostru. Situația noastră este în această privință mult mai bună. La noi se face politică cu cărțile pe față. Ori ești naționalist slovac, ori ești maghiar declarat.

Babeș nu face parte însă din nici una din aceste categorii. El face pe de o parte o politică favorabilă claselor stăpânitoare pe de altă se dă însă drept bun român și susține că tinde spre binele poporului român și nu spre acela celui maghiar. Prin aceasta e în stare să provoace confuzie și să dea pretext șovăitorilor și celor slabi de înțeles de a-și trada națiunea. Cum am spus, din fericire, până acuma noi am fost lipsiți de asemenea specimene.

Aceasta nu însemnează însă că pe noi tendințele moderaților români ne lasă indiferenți. Din contra, le urmărim cu mare atențiune și suntem încântați că ele prezintă până acuma așa de puține șanse de succes.

Modul unanim cu care întreaga națiune română a condamnat încercarea dlui Babeș ne-a umplut de bucurie. De altfel nici nu ne așteptam la altceva, cunoscând energia și focul cu care poporul român luptă pentru drepturile sale în țara noastră.

Interesul acesta al nostru pentru chestia partidului moderat român a fost deșteptat din două motive. Unul este direct; deoarece noi, naționaliștii slovaci, ducem același luptă ca și românii și facem parte în parlament din același partid,

mai crâncene, administrația să treacă prin atâtea alegeri fără a fi prilejit o protestare. Cazul e unic.

Dar mâine Gheorghe din Moldova va fi și el uitat.

Voia mea din urmă.

*Nici clopote să-mi tragă,
Nici copii să-mi citească,
Nici jete mari pe droagă
Nu vreau să mă bocească*

*Nici lutul să mă 'nghită
Cuprins în patru scânduri
In viermi ca să-mi prefacă
Din tivdă-a mele gânduri.*

*Ci hoitul aruncați-mi
Pe-un mare rug păgân
Ca petrecut prin flacări
Cenușe să rămân*

*Și n grijă adunate
Acelea câte-am fost,
Intr'un ulcior de oate
Să-și afle adăpost*

*Și astfel el să fie
Iubitei mele dus.
La capu-i să mă fie
Pe o poliță de sus.*

*De unde tot pândind-o
Spre faptul dimineții, —
Să-mi tremure cenușa
De farmecul vieții.*

Gheorghe din Moldova.

este deci în interesul nostru ca aliații noștri să fie cât mai tari. Dacă românii ar slăbi prin diviziunea în două părți, cari, fără îndoială, s'ar combate de moarte, ceea ce înseamnă că și-ar cheltui cea mai mare parte a energiei lor în lupte intestinale, în loc să o cheltuiască în luptă contra dușmanului comun, atunci și întregul partid al naționalităților s'ar resimți de această slăbire. Și noi nu suntem acuma în situație să putem privi cu nepăsare orice slăbire, cât de mică ar fi ea.

Ungaria se află în momentul de față la o răspântie importantă a drumului ei politic. Criza de astăzi nu este o simplă criză ministerială, cum se vede atât de des în orice țară, ci este începutul marelui crize a dualismului și a parlamentului de clasă ungurească, care după o stăpânire de 40 de ani, s'a arătat incapabil să asigure țării o dezvoltare economică liniștită și o relație stabilă cu dinastia.

Oligarhia maghiară, care de patru decenii a amețit capul poporului său cu minciuna șovinistă, vede că a sosit momentul când nu-l mai poate satisface, și de frică să nu părădă poziția pe care o are, își dă toate silințele să capete nouă concesiuni așa zise „naționale”. Că unii preluând concesiunile pe teren economic și alții pe teren militar, e indiferent. Chestia principală e că le trebuie concesiuni ca să se menție cât de puțin încă la putere. Coroana însă nu-i dispusă să acorde nici un fel de concesiuni.

Prin urmare acuma este momentul cel mai potrivit să ne dăm silințele ca să tragem folosul cel mai mare din acest conflict. Și tocmai acuma, d. Babeș vine cu ideea partidului său!

Se înțelege deci ușor de ce nu putem rămâne reci la eforturile sale disperate.

Dar mai este o latură a chestiei, care face cu atât mai odioasă apariția dlui Babeș în politică. Este tendința partidului propus de d. sa relativ la politica generală a imperiului.

Noi, naționalitățile din Ungaria, avem cel mai mare interes ca monarhia austro-ungară să fie puternică, ca politica „mare” ce face ea, să aibă cât mai mari succese. Numai așa e posibil ca „Viena” să puie frâu tendințelor oligarhiilor maghiare și să-i fie din scurt când întrec limitele convenite.

Românii au în această privință o situație foarte ușoară. Strânsele legături ce există între Viena și București face pe românii din Ungaria să aibă aceeași politică ca și frații lor din țară. Vizita pe care arh. ducele Francisc Ferdinand a făcut-o la Sinaia, a fost o nouă dovadă pentru aceasta. Noi, slavii din Ungaria, am salutat cu multă bucurie această vizită, care însemna o nouă întărire a monarhiei.

Este însă evident că dacă noi privim cu bucurie orice întărire a „Vienei”, oligarhia maghiară, din contră, are tendințe opuse monarhiei. Slăbirea monarhiei este scopul final la care tinde dânsa.

În aceste împrejurări, faptul că apar tendințe așa zise moderate, trebuie să provoace critica cea mai aspră, căci aceste tendințe vor avea de rezultat, direct întărirea stăpânirii de clasă a șovinistilor maghiari și astfel indirect, conștient ori nu, slăbirea acelor tendințe politice cari urmăresc menținerea de relații bune între monarhia austro-ungară și România. Căci o monarhie austro-ungară nu ne este numai nouă necesară, ci și României, și doar nu putem recunoaște de prieteni, pe prietenii dușmanilor noștri; de aceea ne surprinde dureros faptul că tocmai în momentul când alianța dintre „Viena” și românii din Ungaria s'a întins până la București, tocmai în acest moment se ivesc tendințe contrare acestei alianțe, căci numai astfel de tendințe poate avea un partid care cere independența desăvârșită a Ungariei.

De aceea nu-i decât o ornamentare fără nici o valoare, când d. Babeș trece în programul său punctul „înțelegerea cu România și realizarea unui acord între România și Ungaria”. Că acest punct se contrazice însuși tot așa de mult ca și restul programului, e altceva. Ungaria nu se poate înțelege cu un stat străin, iar Austro-Ungaria e deja înțeleasă cu România.

Dar aceste discuții au numai o importanță academică. Cu toate eforturile sale, d. Babeș nu va reuși să-și facă partid.

Aceasta o vede și el acuma, de altfel, nici nu m'aș fi așteptat la altceva. Poporul român a dat în totdeauna dovadă de prea mult simț politic,

pentru a se lăsa atras în cursă de un Babeș.

Nu trebuie să se uite un singur moment că politica naționalităților din Ungaria se întemeiază pe două baze de o potrivă de esențiale: dezideratele naționale și cele democratice. Ba, aceste din urmă sunt chiar mai importante decât cele dintâi de oarece supt un regim de oligarhie sălbatică, ca cel de azi, nici o viață civilizată nu este posibilă nici viața națională, chiar dacă în aparență s'ar da concesiuni naționale. Prin urmare este absurd programul moderaților chiar și în punctele curate naționale pe cari le afișează, prin însuși faptul că sprijină pe cei mai sălbatici dintre oligarhi.

Concluzie: supt nici un cuvânt o acțiune ca a dlui Emil Babeș nu poate fi aprobată.

Scrisoare din Paris.

Doi sinucigași.

Tocmai mă gândeam cum să-mi încep scrisoarea de azi, când, ochii îmi căzură pe o informație de gazetă:

„Un om în vârstă de cincizeci de ani, îmbrăcat cu o oarecare eleganță se așează ieri pe o bancă din avenue de Paris, din Versailles. Deodată, el scoase un revolver din buzunar și și sbură creierii...”

Comisarul de poliție, prevenit îndată, ordonă transportarea cadavrului la morgă. Într'unul din buzunarele disperatului, se găsi un bilet pe care scria:

«Inițiere pentru celibatari. Insurați-vă cât mai e vreme, dacă vreți să nu sfârșiți ca mine, îmbătrânind.»

Gazetarul e om nemilos. Mi-am zis îndată: «Binecuvântat să fie acest necunoscut care s'a sinucis ca să-mi de-a prilej de un articol». Și fraze ușoare începură să-mi alunece din peniță:

«Insurați-vă, dacă nu, o să vă sinucideți într-o zi pe o bancă de pe Avenue Paris, din Versailles. Otrăvit de buclăria birturilor, desgustat de umezeala rufărilor din hoteluri, întristat de veșnica partidă de domino, într'un colț de cafenea celibatarul îmbătrânit regretă, dacă nu piciorul înepenit, cel puțin vremea pierdută. Și nimeni nu-l plânge: toți îi batjocoresc apucăturile, ticurile etc...»

Nuvelele lui Gorun.

Mă gândeam la nuvela lui Ion Gorun, despre omul acela pe care-l apucau zorile în fiecare zi, la cafenea, și ridicându-se, murmură trist:

— Iar s'a făcut trei dimineața!

Și printr'o curioasă asociație de idei, îmi venise în gând să scriu un articol entuziast pentru frumoasele nuvele ale domnului Ion Gorun. Din întâmplare, ochii îmi căzură pe o altă informație de gazetă:

«Di R... Adrien, funcționar de asigurări s'a spânzurat ieri în apartamentul său din avenue Dumesnil.»

Pa masă era o scrisoare adresată comisarului de poliție. Ea conținea aceste câteva cuvinte:

«Îți cer de o mie de ori iertare că te-am deranjat într'atâta. Dar nu puteam să mai rabd multă vreme viața pe care mi-o făcea nevastă-mea. Aceasta furie e vinovată de moartea mea. Ah, ce fericit eram ca băiat!»

...Și iată cum m'am convins ce greu e azi să ai o părere, și iată de ce n'am mai scris articolul despre Gorun, autorul nuvelei cu omul nelinsurat, care apucă zorile în fiecare zi, murmurând cu tristețe:

— Iar s'a făcut trei!..

O călătorie cu balonul.

Dacă vi-s'o întâmplă să găsiți un balon scăpat, trimiteți-l încoa. E balonul francezesc *lle-de-France* al lui Alfred Leblanc. Plecat acum câteva zile din Zurich, împreună cu Delebecque, Leblanc a plutit întâi pe lângă pământ.

Am recunoscut Rinul — povestește el, apoi Münchenul. În momentul acela, fiindcă ploua, ne ridicară ca să trecem deasupra norilor. Noaptea trecu așa așa... Dimineața, după un rău echilibru al balonului, nu știu de ce, ne gândirăm să coborâm. Eram la șase mii de metri înălțime. Dând drumul puțin aerului, coborârăm câteva mii de metri. Deducând, pământul era muntos, și nu puteam să ne coborâm fără primejdie. Am țintit o livadă în vârful unei coline, unde ar fi fost mai bine de oprit. Dar când să

dau drumul supapei, o crăpătură largă se făcu'n balon, gazul începu să iasă repede. Vântul violent ne aruncă iar pe munte. Dar nu eram încă la sfârșitul tuturilor necazurilor. Balonul, dus de vânt începu să ne poarte când peste o prapastie al cărei fund nu-l putem vedea, când deasupra pământului. Pericolul acesta nu putea ține până la infinit. Căutarăm momentul când nu treceam peste vr'o prapastie, ca să sărim din balon. Balonul ne lăsa și el, sărind puțin și dispăru, ducându-ne hainele, ghețele, proviziile, tot... Ne-am pomenit pe pământ, în cămașă, în ciorapi, parcă am fi căzut din lună.

Unde eram? — iată întrebarea. Niște țărani cari ne văzuseră sburând, fără să ne dea ajutor ne priveau cu teamă, se apropiau sfioși. Unul din ei — probabil un delegat — veni să ne pipăie capul și coastele. Par'c'am fi căzut într'un trib de antropofagi, așa era!...

Bălbăirăm ceva în nemțește. Nici un răspuns. Tovarășii săi se apropiau din ce în ce. Eirădeau ca proștii: îi înveselea, pare-se, Delebeque, care era numai în ismene.

— Hai s'o ștergem de aici!... îi spusei tovarășului de drum. O luăm dealungul văii și fără îndofală c'o să găsim vr'un sat.

Intrarea într'o bucată de țară unde ajunserăm după câțiva kilometri de mers, fără senzație enormă. Un ungar — fiindcă abia atunci văzurăm că suntem în Ungaria, în Carpați, — știa puțin nemțește. El ne arătă stația Also-Kubin, de unde luarăm trenul pentru Budapesta.

Balonul, dumnezeu știe pe unde-o fi...

Balonul s'o fi dus să vorbească cu Babeș despre partidul moderaților probabil... *Tristan.*

Din Străinătate.

Călătoria Țarului în Italia. *Petersburg,* 11 Octomvrie. Călătoria țarului în Italia s'a fixat definitiv pe 19 Octomvrie. El va fi însoțit de țarevna. Va atinge în călătoria lui punctele Odessa, Alexandrova, München. Planul călătoriei pe mare s'a abandonat, deoarece țarul nu voiește să viziteze Grecia. În Italia țarul va sta trei zile numai și se va înapoia apoi urmând același itinerar.

Anglia, Franța, Italia, Belgia și Elveția contra poliției secrete Ruse. Reprezentanții diplomați ai Italiei, Franței, Belgiei, Angliei și Elveției, au comunicat guvernelor lor că nu permite să se înființeze agenții ale poliției secrete ruse în statele respective. Totodată au comunicat, că poliștii secreți ruși vor fi expulzați.

Demisia ministrului de război al Sârbiei. »Budapești Hirlap« află din Semlin că ministrul de război al Serbiei, care a întreprins o inspecție prin țară, a avut un acces de apoplexie, rămânând paralizat pe partea stângă a corpului. Dânsul a fost nevoit să demisioneze.

Toată lumea regretă retragerea ministrului Zivcovic, care devenise foarte popular, grație energiei sale și a seriozității cu care se apucase să reorganizeze armata.

Ofițerii ruși în România. Un grup de ofițeri ruși au sosit la Sulina, venind cu vaporul »Hiric« dela Odessa.

Alaltăieri ofițerii au plecat la Galați, unde au fost primiți de dd. Iliescu, șeful statului mare, șeful corpului al doilea de armată, generalul Warthiade și colonelul Cocorăscu. Ofițerii au vizitat mai multe localități și diferite instituții ale țării.

Scrisoare din România.

Pericolul orașelor.

Caracal, 26 Septemvrie v.

Ceeace este chestia țărănească pentru populația rurală din România, este chestia națională pentru orașele țării românești, una ca și cealaltă tot atât de importantă pentru existența și progresul neamului românesc.

În chestiunea țărănească actualul guvern animat de cele mai bune intențiuni pentru țară, a făcut o serie de reforme, cu scopul de a rezolva cel puțin în parte chestia agrară.

Cu această ocazie, guvernul a creat un complex de funcționari, cu cari a invadat satele — funcționari destinați a contribui la regenerarea vieții și traiului comunelor noastre.

Din nenorocire, — parte din aceste elemente nefiind pe de o parte destul de pregătite; iar pe de altă parte într'o tristă situațiune materială, în loc de elemente de ordine, îndrumare sănătoasă și educațiune socială, au devenit instrumente de tiranizare și apăsare a satelor.

În adevăr, la ce te poți aștepta dela jandarm, agent sanitar, moașă, piker, secretar de plasă, agent veterinar, a căror leafă variază dela 30—60 lei, toți străini de sat și în majoritate familisti?! De sigur, la nimic alt bun, decât la grija și interesul ce îi preocupă de aș procura cele necesare traiului, îmbrăcăminte, locuinței etc.

Pot ei să trăiască și încă în mod demn, spre a fi exemplul satelor — reducându-se la unica lor leafă!?

Cred că ar fi extraordinar, să pretinzi unei familii cu 4—5 membri, să trăiască fără nici un alt venit cu leafa de 45 lei pe lună!... Iată dar cum forțamente vor trăi pe spinarea țăranilor, abuzând desigur de atribuțiunile ce le dau legile.

El bine, activitatea acestor elemente, nu înalță sufletește satele; ci din contră le demoralizează.

Fiecare caută să se puie bine cu stăpânirea, nu din respect, datorie și pentru că așa îi drept, ci pentru ca să scape de mizeriile ce le pot face acești ignoranți și interesați funcționari... Proceșele de contravenții de cele mai multe ori imaginare, curg droaie la judecătorii și tribunale... unica lor activitate.

O a doua ordine de funcționari, așa ziși superiori ca: administratori de plasă, medici de plasă, inspecții agricoli etc. înființați a supraveghea pe cei mai de sus, pe de o parte, iar pe de altă parte a contribui cu înaltele lor lumini la prefacerea vieții sociale și morale a țărănimii, se mărginesc primii, a trece odată sau de două ori prin comunele respective, fiind cu totul indiferenți la nevoile ucigătoare din viața satelor; iar despre inspecții agricoli nu să prea pomeneste...

În adevăr, care le este munca pe tărâm social al celor 10—14 administratori de plasă în fiecare județ, care vegetează asvârliți prin comună și de a căror activitate nu se pomeneste nimic? Care le este opera de îndrumători și educatori ai satelor?! Opera lor, vai, se reduce tot la vechea inspecție a primăriilor — (în special registrele de stare civilă) — și în plus la cearta cu ceilalți funcționari, mai ales cu jandarmii, care le-a usurpat o parte din atribuții pe care nu le au dela lege, — jandarmii devenind astfel *factum totum* în comunele rurale!

O armonizare în activitatea tuturor acestor funcționari lipsește cu desăvârșire... și ar fi foarte de dorit.

Prin înmulțirea funcționarilor nu s'a atins scopul reformelor, s'a circumscris raza cercurilor de jupuială, fără absolut nici un progres. Soluțiunea pentru ca legile să fie bine aplicate, ar fi după umila mea părere următoarea:

Numărul funcționarilor cât mai mic; însă bine plătiți spre a fi emancipați materialcește și recrutați din persoane alese și conștii de rolul lor social și un control foarte serios, cu care să fie însărcinate persoane cunoscătoare în tot mecanismul vieții publice.

O doctorie chiar bună, însă rău servită, vatămă corpul; iar nu-l salvează.

Tot așa o reformă rău aplicată înveninează corpul social, în loc să-l mântuie de nevoile sale.

Dar ce este cu falmeșii inspecții agricoli? Care le este activitatea în ordinea economică? Câte conferințe de îndrumare și luminare a interesului sâtenilor în ordinea agricolă au ținut? De magazinele de consum, de vânzarea produselor în comun, de înființarea de obștii sătești pentru arendări de moși și syndicate agricole nu se aude nimic? Oare acestea n'au nici o importanță în ce privește partea economică a satelor?

Încetat-a samsarlăcul jidanilor și grecilor, care mișună prin sate arendând moșiile și luând produsele țăranilor pe prețuri derizorii? O, nu! neamul lui Israel și străini în genere, își fac încă treburile și acum chiar mai siguri, supt aripa mulțimei de funcționari care roiesc prin sate și cari trebuie să trăiască cum or putea... fiind amenințați a muri de foame cu mizerabila lor leafă!...

Inspeții agricoli sunt persoane prea nobile, în slujbe, vai, prea democratice!...

S'au făcut reforme și se vor mai face încă în această țară, atât timp însă, cât parlamentul țării va fi o ficțiune, cele mai bune intenții ale guvernelor vor fi zadarnice, lucrând în necunoștință, de stările noastre sociale.

Dar dacă de chestia rurală, se mai interesează guvernele dela o vreme încoaci, apoi de chestia națională orășenească, nici nu pomeneste. Par'că este o fatalitate pe capul neamului românesc, ca orașele să fie părăsite de toți politicianii noștri și lăsate în prada străinilor (jidani, greci, bulgari etc.) cari ne-au cotropit toate resursele de viață, distrugând pe ori-care frate român, ce îmbrățișează comerțul și industria în țara noastră.

Solidaritatea străinilor — în special a jidanilor — și indiferența noastră față de viața orașelor ne vor da de mal. — Căci în adevăr nu trebuie să uităm nici odată importanța cea mare a orașelor în viața popoarelor. Orașele sunt centrele de lumină și de cultură ale satelor. În ele se află focarul întregului aparat de administrare și conducere a județelor. Ele dau funcționarii cei mai importanți ai satelor, și prin urmare dela puritatea morală a atmosferei în care se formează acești funcționari depinde în cea mai mare parte mersul satelor. — Orașele mai suut destinate să primească surplusul populației noastre țărănești, pe care firea și împrejurările le împing către ocupațiunile orășenești.

Acestui surplus al energiei noastre naționale, trebuie să fie rezervate orașele. Camăceasta este menirea orașelor.

De aceea datoria guvenelor și tuturor conducătorilor orașelor, care ca buni români — cum ar trebui să fim toți românii — spre cinstea și mândria neamului nostru — este să nu piardă nici odată din vedere că: România de astăzi, este rezultanta sforțărilor de veacuri a moșilor și strămoșilor noștri, că deci România trebuie să aparțină românilor, și că deci dezvoltarea și întărirea neamului românesc, depinde numai și numai de întărirea în toate direcțiile din viața a elementelor naționale.

Bunurile și avuțiile acestei mănoase țări, va trebui să se verse în pungile românilor și numai ale românilor, pentru că numai în modul acesta, banii rămânând în țară, țara ar fi bogată și am progresa. Sa impune deci un întreg program de educație și politică economică națională pentru stabilirea unui lanț de legătură între sate și orașe și care să consolideze situația economică națională a orașelor.

Astăzi mai toată viața economică a orașelor este în mâinile străinilor — cari amenință să acapareze totul — grație conducătorilor politici foști și actuali — cari trăiesc cu totul indiferenți și reci la aspirațiunile naționale de care fac numai paradă de vorbă la anumite ocaziuni.

Atmosfera sufocantă a orașelor creiată prin banii străinilor ne a pervertit ori ce simț de progres național, și ne-a otrăvit sufletul adormindune conștiința națională.

Și este cu atât mai trist ceace se petrece la orașe, cu cât în ele locuiesc toți așa zișii »intellectuali«, la care se presupune oare căre cugețare și simțire românească. Majoritatea însă, a acestor intelectuali, ca și toți foștii și actualii reprezentanți guvernamentali ai orașelor sunt surzi și muți la toate nevoile orașelor.

Este timpul deci să ne deșteptăm și veghem, la întreaga dezvoltare și viața economică a ora-

șelor, dacă nu vrem ca mâine poimâne să fim instrăinați cu totul în centrele care formează mozaicurile întregii vieți naționale românești.

Deja în Moldova, jidanii tolerați de firea blândă și ospitalieră a românului — acești fermenti de corupție morală și învrăjbită națională — au abuzat de această toleranță și ca răspuns la marile adevăr istoric publicat de apostolul ideilor naționale românești, d. N. Iorga, care scria în »La Courrier Européen« că: »România este un Stat înfăptuit prin eforturile numai ale rasei românești și are un caracter național incontestabil.«

Jidanii print'un articol publicat în »Cronica Israelită« contestau națiunii române, unitatea națională, arătându-ne Europei și lumii întregi ca popor amestecat cu alte rase, în special cu ei jidanii, cari sunt aici din timpuri imemorabile și cărora le datorăm toată dezvoltarea statului român modern. Iată până unde merge obrăznicia jido-vească, când noi românii vegetăm față de nevoile vieții naționale românești. Libertatea și independența noastră politică, obținută cu prețul sângelui vărsat al vitejilor fii ai satelor și orașelor noastre, profită mai mult străinilor decât neamului românesc.

Aceasta este politica națională românească, a conducătorilor statului român de aproape jumătate de veac.

Pentru tămăduirea celor mai sus expuse, propun ca: toți intelectualii județelor, începând cu preotul, învățătorul, administratorul de piașă, medicul de plasă, profesorii, medicii, advocații, inginerii, comercianții, meseriași, proprietarii și în fine orice cetățean cu simțire și inimă de bun și conștient român indiferent de partide politice — să se constituie pe județe în societatea intitulată »Societatea de propagare națională«, care adunându-se de trei sau patru ori pe an în congres de (3-5) zile să delibereze și să hotărască asupra trebuințelor și nevoilor satelor și orașelor. Aceste hotărâri ar contribui foarte mult la lumina guvernurilor.

Cu modul acesta s'ar stabili o legătură sufletească, un curent național de înfrățire între sate și orașe, care ar avea ca urmare legătura națională în ordinea economică, făcându-se și un fel de educațiune socială generală.

Actualele corpuri constituite, consiliile județene și comunale atât la orașe cât și la sate sunt lipsite de viață — figurează doar cu numele.

La orașe să se formeze fără întârziere și cu concursul tuturor bunilor cetățeni români, cooperative pentru toate meseriile aflate în mâinile străinilor, cooperative de brutării, hâlnărie, croitorie, etc.

Statul, județele și comunele să acorde burse, pentru formarea elementelor naționale, care cu timpul să ia din mâinile străinilor ocupațiunile pentru care astăzi n'avem oameni pregătiți.

Numai în modul acesta conducătorii statului, județelor și comunelor ca și toți intelectualii acestei țări și-ar face datoria în ogorul patriei și ar contribui la progresul și consolidarea națiunii românești.

Aceasta ar fi adevărața politică națională a guvernurilor României libere. Numai așa se poate pregăti acel suflet mare românesc, care este factorul principal pentru realizarea idealului Românilor.

T. Băloiu,
advocat.

Cronica artistică.

Un distins artist tinăr d. Ion Manolescu.

— Corespondență particulară —

București, 26 Septembrie v.

(L.) La teatrul Davila s'a dat ieri a cincisprezecea oară, în șir, »Stane de Piatră«, dramă în patru acte de Suderman. Tot ieri, zările din București publicau următoarele:

— D. I. Manolescu, tânărul artist din compania »Davila« care, a făcut o creație strălucită în rolul lui Biegler din »Stane de Piatră«, a primit din partea decanei primei noastre scene, d-na Aristizza Romanescu, următoarele rânduri:

»Înainte, Manolescule! Urmează cum ai început. Ziceau niște domni în sală: se vede că numele Manolescu e predestinat în artă. Ia seama deci!

»Îți trimit o spadă a lui Grigore Manolescu, cu care a jucat în Ruy Blas, primul lui succes,

ca amintire, dimpreună cu felicitările și urările mele cele mai călduroase.«

15 Septembrie 1909.

Romaneasca.

Grigore Manolescu a fost o podoabă a scenei române. Un artist de absolută și universală valoare. În »Tribuna« cea veche și în »Familia« am avut ocazia să scriu despre creațiunile sale ani de-a rândul, înainte cu douăzeci de ani. El și Aristizza Romanescu au fost favoriții publicului țării românești și au fost aplaudați și admirați chiar și în Viena, unde trupa condusă de dânsii a jucat piese de ale lui Shakespeare.

Un Hamlet cum a fost Manolescu cine știe când va mai împodobi scena română...

Cât despre sabia amintită în epistola dnei Romanescu am asistat la acel mare succes în »Ruy Blas«; iar de atunci încoace am văzut jucând pe toți artiștii de seamă ai teatrului național și pot să mărturisesc, că dacă vre-unul e vrednic să poarte această sabie, de o amintire atât de duioasă, apoi d. Ioan Manolescu merită această distincție. Adevărat că d sa nu joacă rolurile în cari a strălucit grigore Manolescu, se afirmă însă din ce în ce tot mai mult ca artist desăvârșit în rolurile jucate de C. Nottara, tovarășul de izbândă al regretatului Manolescu și nestorul scenei române.

Tânărul Manolescu joacă azi roluri în genul lui Nottara fără a-l imita însă și dovedind în fiecare rol o individualitate tot mai puternică așa că nu trebuie să profetim ci pur și simplu să înregistrăm că azi avem în București doi artiști mari dintre cari unul s'a distins alături cu Grigore Manolescu iar altul, tânărul Manolescu care joacă în același gen.

În anul trecut, angajat de curând la Teatrul Național, d. Manolescu s'a distins creiând un rol în »Apus de Soare« a lui Delavrancea. În anul acesta publicul bucureștean aleargă să-l aplaude în puternica piesă a lui Suderman în care joacă rolul lui Biegler. Întreaga acțiune se învârtă în jurul acestui rol. Biegler a scăpat de curând din temniță unde a stat mai mulți ani pentru omor pasional. A rățâcit, a răbdat foame și frig și toate mizeriile pe care le întâmpină un fost pușcăriaș disprețuit în societate; în cele din urmă ajunge să fie angajat la șantierul de piatră unde se desfășoară întreaga piesă. Zarncke (d. Davila) om bun de inimă, îl primește ca păzitor de noapte și după multe peripeții Biegler câștigă nu numai încrederea stăpânului ci și considerația lucrătorilor cari la început îl amăuseră zilele și îl făcuseră să se decidă a pleca iarăși desperat în lume.

Nu-mi propun analiza piezei ci vreau să dau seamă numai de jocul tânărului artist Manolescu. Deja dela intrarea sa în scenă, când timid și nenorocit bate la ușa lui Zarncke rugându-se să fie angajat la muncă, d. Manolescu interpretează rolul cu o măiestrie de admirat; nu vorbește nimic, abea s'aud monosilabe, mișcările lui însă și expresia feței, ne înfățișază pe artistul puternic, care face să ne cuprindă fiori. Nu e greu să emoționezi un public cult, declamându-i cu artă, dintr'o piesă scrisă de vr'un autor mare; este însă un talent extraordinar, să faci să se cutremure sute de inși numai privind câteva mișcări de mână, câțiva pași făcuți înpletindu-te pe picioare și având un joc al feței, care să exprime ceea ce poate cu vorba s'ar reda prea palid. În scena întâi d. Manolescu cu acest joc, mut așa zicând, ne redă o întreagă gamă de sentimente omenești. Vedem întâi pe omul cel mai nenorocit, cum umilit se alipește par'că de zid și nu îndrăznește să stea drept și să privească în fața celui a cărui bunătate o cerșește. Îl vezi apoi, par'că se topește, când după ani de suferințe îi se adresează primul cuvânt de milă și de iertare. Când Zarncke și fiică-sa îl imbie să șadă, că va fi ostenit și îi dau de mâncare și beaură, cu Biegler se învârtă lumea. Raze de speranțe dulci îl amesc, și n'are cuvinte să exprime sentimentele, cari i-au inundat inima.

După această scenă emoționantă, are mai târziu alta în care, tot prin un joc mut, prin gesturi și expresie altei fericiri, poate cea mai supremă, când Laura (dșoara Voiculescu) o femeie trecută și ea prin focul curăților al durerilor, îi întinde mână, îl încurajază și-i arată simpatie, lui pușcăriașului care în atâția ani de suferințe uitase de aceste fericiri omenești.

Perfect a jucat d. Manolescu în toate actele. Pe mine unul m'a emoționat însă mai ales în scenele de mai sus în cari deși abia a rostit

câteva cuvinte, totuși a produs efecte, pe cari numai artiști de mâna întâi sunt capabili să producă. Cum este încă tânăr, cu siguranță d. Manolescu, ne va da încă multe ocazii să înregistrăm succese reale și să exprimăm bucuria, că teatrul român posedă într'insul un artist de înaltă valoare.

Discursul de Sâmbătă al părintelui Lucaciu.

Dăm azi în întregime, după notițele stenografulor camerei, discursul rostit Sâmbătă de părintele Dr. V. Lucaciu, pentru a combate propunerea comisiunii de imunitate a camerei cu privire la cazul de violare a imunității deputatului slovac Skiciak. Se desvălește și se inferează în acest discurs întregul sistem de prigonire și violentare, practicat pe întreaga scară a administrației împotriva până și a deputaților naționaliști, pe cari nu-i scutește nici dreptul imunității lor personale de furia satrapilor dela administrație. Iată ce a spus părintele Lucaciu:

V. Lucaciu: Între raportul comisiei de imunitate și starea faptică a lucrurilor, așa cum o predă colegul meu, se observă o așa de mare deosebire, încât sunt silit să iau cuvântul și să rog onorata cameră, ca trecând cu vederea proiectul comisiei de imunitate să îndrume această comisie să înceapă instrucția, și după ce va fi isprăvit-o să prezinte camerei un nou proiect.

Singur faptul, așa cum l-a predat respectivul domn deputat, e argument îndeajuns, ca medesta mea propunere să fie primită. Sunt nevoit să citesc, ca să nu zică cineva că eu, în calitate de deputat naționalist sunt influențat față de cellalt deputat naționalist, de părtinire sau înțelegere, ori cine știe ce convenție politică. Și chiar dacă ar fi așa, scopul asemănător al luptelor politice ar fi un motiv în deajuns ca să mi apăr colegul contra escesului de zel al factorilor administrativi.

Că obvin din partea factorilor administrativi astfel de excese ilegale și contra legei, mai ales în decursul campaniei politice, despre aceasta, D-voastră deputații independenți, puteți da cele mai strălucite probe, atât din trecut cât și din prezent. Acolo unde partidul poporal și independent au ajuns la încăierare, de exemplu în Nagy-károly, găsești cele mai strălucite probe despre procedura factorilor administrativi în interesul libertății politice și electorale.

Când se pot aici constata astfel de lucruri, când se arată cele mai strălucite exemple de administrație aziatică, îndeosebi în decursul alegerilor — constatate chiar din partea unguirilor — și când înaintea camerei se constată astfel de lucruri, ele nu vor rămânea ascunse între zidurile ei, ci comunicate prin ziare și diferite publicații ajung înaintea opiniei publice a întregii Europe (Mare șgomot în stânga) și atunci ziceți că deputații naționaliști vă calomniază când, sunteți condamnați prin însuși lucrurile acestea.

Dacă s'ar primi proiectul comisiei de imunitate, s'ar compromite iarăși libertatea electorală din Ungaria (Strigăte în dreapta. Partizanii lui Hodza o compromit) s'ar compromite parlamentarismul și acele garanții constituționale, despre cari aici de atâtea ori s'a vorbit. Garanțiile constituționale într'un stat care se chiamă constituțional, au două condiții esențiale: mai întâi libertatea electorală și respectarea dreptului de imunitate. (La mijloc, Așa-i! Drept!) Rog ascultați-mă ce s'a predat ca fapte.

În 17 Maiu dimineața la 7 ciasuri m'am dat jos în gara Pöstyén și am piecat cu trăsura spre Verbo, teatrul alegerilor. În drum am dat peste comune înșesate de miliție, și am crezut că mai bine mi fac datoria de deputat, dacă rămân în aceste comune, ca să asigur defilarea alegătorilor și exercitarea drepturilor lor constituționale de alegători. Și m'am oprit în comuna Cracova.

Abia eram de cinci minute în comună, când se prezintă doi geandarmi și mă somează să-i urmez la primărie. I-am urmat. La primărie am găsit un ampoliat care m'a întrebat ce caut în cerc. L'am făcut atent să mă întrebe mai întâiu cine sunt, ce face a și făcut într'un mod cinic,

Iar eu i-am spus cine sunt, legitimându-mă prin faptul că i-am arătat mandatul, care-l aveam la mine, făcându-l atent la inviolabilitatea imunității mele de deputat. Amploiatul la examinat, pe urmă înapoiindu-mi-l a zis să părăsesc comuna fără întârziere. Bine înțeles am respins propunerea lui, căci era o violare a libertății mele individuale răspunzându-i că voi pleca când mi-a veni bine. Atunci el a poruncit gendarmilor de față cu numele Pap György, sergent și Német Floris, câprar, să mă escorteze în comuna învecinată, Verbo, și să mă ducă la casa comunală.

Onorată cameră! Cred că eram în drept să mă revolt când am văzut că amploiatul orbit de interesul de partid, nu numai că mi-a hotărnicit libertatea individuală, ci mi-a călcat în picioare și imunitatea, prin faptul că m'a escortat cu gendarmii — lucru întâmplat pentru prima dată în viața mea — în fața alegerilor. După anchetarea faptului, amploiatul a fost recunoscut în persoana pretorelui Beller, din Nyitra, care nu înțeleg cum ajunsese pretore aici chiar pe timpul alegerilor. M'am liniștit, nădăruind că prezidentul alegerii îmi va da satisfacție și am plecat spre Verbo, sub excorta gendarmilor.

Sergentul a căutat pe prezidentul alegerii și i-a raportat că din însărcinarea lui Beller, a adus pe un deputat dietal Skiciak. Auzind acestea prezidentul alegerii fără să mă mai primească, fără nimic, a dat poruncă sergentului: Cunoșc pe domnul acesta, dar aici nu e nimic pentru el, du-l la cea mai apropiată gară și-l pune pe cel dintâi tren. Mă revoltase deja dispoziția pretorelui Beller și nu înțelegeam cum prezidentul alegerii și-a putut însuși această parțialitate păcătoasă în această epocă a vieții constituționale. Cu toate acestea s'a întâmplat că în numele patriotismului și a demorației am fost excoțat la Verbo și de aci la Pöstyen, și în gară, până când a plecat trenul, am fost păzit de giandarmi, iar cu procsimul tren am fost expedit.

Dar cu aceasta nu s'a sfârșit violarea libertății mele individuale, căci nu știu la ordinul cui, însuși conducătorul trenului avea poruncă să mă supravegheze — fapt pe care-l recomand în atenția domnului ministru de comerț — și să raporteze fără întârziere gendarmilor din Verbo, unde mă voi da jos.

On. cameră! Având în vedere începerea noii epoci, după ce — în urma vorbirilor de ieri — atât guvernul cât și majoritatea are de scop restabilirea constituției, prin asigurarea ordinilor de drept și a libertății: cred că veți apăra un factor al constituționalismului, o piatră fundamentală a parlamentarismului, imunitatea deputaților.

Vreau se constată încă pe lângă raportul despre violarea dreptului meu, că d. ministru de interne ar fi putut preveni aceasta procedură, care jignește adânc viața noastră constituțională. Cu aceasta închei raportul meu și rog on. cameră să dea satisfacție, nu mie, care stau la un nivel moral unde nu mă pot altera astfel de sicăieli politice. Și când violarea imunității e dovedită prin fapte, atunci vine comisia de imunitate și trece cu vederea toate acestea, amestecând momente politice, cari par a îndreptăți bănuiala că e o alare la mijloc, pentru înșelarea dreptului politic, compromiterea parlamentarismului subminarea constituției și de către partide și autorități.

Dar cu aceasta își taie numai creanga de supt picioare, căci prin astfel de fapte se pare că recunosc ei ei, că atunci când e vorba de valorarea programului și a convingerilor lor politice, atunci se conjură contra noastră toate puterile iadului și fac ca noi să fim pedepsiți, contra libertății constituționale și politice (mare sgomot și contraziceri în stânga — la fund.) și vreau să ne împiedice ca prin exercitarea drepturilor noastre constituționale să ajungem aici în parlament și să ne spunem plângerile la lume și țară. (Sgomotul să continue în partea stângă, președintele sună).

On. cameră și membrii comisiei de imunitate pot fi siguri, că noi am fi cei dintâi care am protesta dacă cineva din partidul nostru ar intra aici prin acte ilegale și prin abuz de drepturile și libertățile cetățenești s'au a elementelor constituționale. (Sgomot și ilaritate în stânga). Puterea noastră morală e că, noi am ajuns aici din convingere politică și nu prin sforțări și nici prin abuzuri de administrație. (În stânga continuă sgomotul. Îți aduce aminte de Memorand?) Îmi aduc aminte, da, a fost un fapt patriotic și suntem mândri de el. (Sgomot).

Sümegei: Din altă țară v'ar fi alungat de mult.

Lucaci: Raportul comisiei de imunitate și în-deosebi motivările ei aruncă o lumină cu totul particulară asupra relațiilor noastre publice. Căci comisia de imunitate dă organelor administrative salvus conductus formal.

Hédervary. Dacă e pericol da.

Lucaci. Salvus conductus pentru comiterea oricărei fărădelegi, ca să poată comite orice fărădelegi în numele ideii de stat maghiar, pentru apărarea statului național-unguresc și a cine știe ce drepturi scornite a unguirilor. Domnii cari mă întrerup n'au observat că din cauza aceasta administrația ungurească a fost numită administrație aziatică. Și'n loc să-și dea silința ca cu încetul — căci deodată nu s'au poate, așa's de depravate stările sociale — acest strălucit atribut să dispară, dau mână liberă în comiterea fărădelegilor contra libertății individuale și cetățenești și a libertății gândirii.

Cu primirea motivării comisiei de imunitate se pare că aici anumite idei politice au ajuns dogme. Dar atunci să-mi arate comisia de imunitate acel paragraf al dogmei sale, pe baza cărui susține că e oprit să lucrui sau să agiți contra ideii de stat, profesată de dânsa, în felul cum crezi. că e în interesul și spre binele țării. Unde și-n ce paragraf e fixat acel drept al ei, în baza cărui poate aduce hotăriri în detrimentul ideilor politice și-a libertății? V'am întrebat pe față, aici în cameră, în ce paragraf e depusă ideea de stat profesată de d-voastră. Căci și eu sunt împăcat cu acea idee de stat între marginile căreia mi-se respectă individualitatea și cultura mea națională, aspirațiile mele drepte și sfinte și limba mea națională, dar dacă cu aceste tendințe politice nu pot rămânea între unarginele ideii acesteia, atunci această idee e un atentat contra statului. Drept aceia trebui să-mi dau silința, ca în înțelesul legilor existente și din toată puterea să mă lupt contra acestei tendinți, să o înfrâng, ea pe urmă să vină vremea de pace și buna înțelegere în această țară, în locul zavistiei și-a urei.

Preș.: Rog pe d. deputat să revină la obiect.

Lucaci. Și totmai de aceia mi e revoltat tot sufletul, obicinuit la libertate politică, căci fondul patriotismului meu e programul partidului meu. Pe acest fond vreau să ridic viitorul, strălucirea, țării și mărirea ei.

Preș: Provoacă de nou pe d. deputat să revină la obiect.

Lucaci. Drept aceia rog on. cameră să nu ia la cunoștință raportul comisiei de imunitate, ci să primească următorul proiect. (Mișcare în stânga citește-l.) »Camera nu primește proiectul comisiei de imunitate, în chestia imunității deputatului Skiciak, ci îndrumă comisia să înceapă instrucția în chestia de violare a imunității deputatului, și pe baza datelor descoperite să facă camerei un nou proiect.

Mersul crizei.

Farsa atât de caraghioasă și totuși atât de deplorabilă ce au aranjat cei trei deputați poporali Sâmbătă, a dat dovada desăvârșitei anarhiei ce bântue între partidele »istorice« din Ungaria, — ea a vădit odată mai mult incapacitatea acestui parlament și mulacru, care a ajuns în sfârșit, din mila domnului, în stadiul completei sale descompuneri.

La lumina scandalului de Sâmbătă au putut să vadă și cercurile din Viena, toată goliciunea defectelor organice ale camerei ungare. A putut să se convingă deplin și coroana, că parlamentul ungar e lipsit de toate atribuțiile adevăratului parlamentarism și că numai un parlament răsărit din voința tuturor popoarelor din Ungaria, va fi în stare să abată primejdia stabilă a crizelor constituționale.

Dacă coroana va experimenta și în viitor cu partidele actuale, fie cu majoritatea kos-

suthistă care e dușmana cea mai declarată a unității monarhiei, fie cu minoritate 67-istă care în fond se închină acelorași idealuri antimonarhice, nu va obține decât rezultate efemere, după cari criza cronică va izbucni cu furie și primejdie mereu crescândă.

Reforma electorală, pe baza votului universal direct, egal și secret, e singurul remediu pentru stările jalnice din Ungaria. Sperăm că cercurile din Viena vor înțelege pericolul ce ascund aspirațiile de șefie ale contelui Andrassy și se vor opune din răputeri numirii unui cabinet Andrassy, prototipul oligarhului încarnat.

Un proiect al lui Széll.

Budapesta, 11 Octombrie. Coloman Széll, președintele partidului constituțional, a prezentat prin Wekerle Majestății Sale un proiect de soluțiune. Széll crede că un cabinet compus din kossuthiști și 67-iști, cu excluderea absolută a partidului poporal, va fi în stare să aplaneze criza. Numirea secretarilor de stat să se lase cu totul la discreția partidului independent. Széll a sosit ieri la Viena și probabil se va iniția la împăratul zilele următoare.

»Surpriza e gata.

Viena, 11 Octombrie. În cercurile politice de aici se dă ca sigur, că pentru Ungaria surpriza este deja gata și ea va urma mai curând decât se crede.

Ugron părăsește pe kossuthiști

Budapesta, 11 Octombrie. G. Ugron a ieșit din partidul kossuthist și cu acest prilej declară pe Kossuth trădător de neam. Ugron a adresat alegătorilor săi din Șimleul Sălagiului o scrisoare, zicând că Kossuth a declarat în ședința partidului independentist că la Viena n'a putut să isprăvească nimic. E un fapt absolut sigur, că regele a zis despre Kossuth, că e o păpușă condusă de alții și că n'are nici o încredere în capacitățile proprii. Kossuth a abandonat, fără știrea și învoirea partidului său, programul independentist și nu se știește a declara acest lucru în publicitate. Ugron spune că Kossuth s'a făcut astfel vinovat de tradare națională. Până când un astfel de om va sta în fruntea partidului, Ugron nu voiește să facă parte din el.

Azi după amiază Ugron a primit dela alegătorii săi următorul răspuns telegrafic:

»Scrisoarea o luăm la cunoștință. Hotărîrea și-o aprobăm. Despre încrederea noastră te asigurăm. — Alegătorii din cercul Șimleu.

Andrassy la Viena.

Budapesta, 11 Octombrie. Din izvor sigur se vestește că contele Andrassy a primit azi dela Viena avizul să se prezinte pe Joi în audiență împăratului.

Andrassy va pleca deja de seară la Viena.

Tot în săptămâna aceasta se va înfățișa în audiență și Coloman Széll. Acestei audiențe i-se atribuie mare însemnătate în cercurile politice de aici. Mai e în perspectivă și audiența contelui Ștefan Tisza.

Autorul „memoriului“ din Reichspost.

Viena, 11 Octombrie. Știrea răspândită de corespondența ungară, că memoriul apărut în „Reichspost“ ar fi opera deputaților naționaliști, după cât aflu, din sursa cea mai competentă, e o simplă scornitură. Autorul adevărat al acestui fapt mișelesc va eși la lumină peste câteva zile. În privința acesteia s'au făcut demersurile cele mai întinse din partea cercurilor competente.

Serbările dela Sibiu.

Săptămâna mare. — Preludiu. — Sibiu în așteptare. —

Niciodată poate orașul acesta al Sibiului, care are totuși un trecut de serbări și evenimente atât de însemnate nu a văzut serbări și evenimente atât de bogate și de variate ca acum.

Ca un preludiu, azi, Luni, se va ține seara de cunoștință a oaspeților veniți pentru congresul general al »Asociației Transilvane«. Marți și Mercuri »Asociația« își va ține ședințele și serbările sale. Joi va continua seria evenimentelor prin deschiderea congresului național bisericesc, a' e cărui ședinți începătoare, constituirea biroului, alegerea secțiilor și celelalte formalități, apoi ședințele vor continua până Vineri și Sâmbătă, pe când Duminecă și Luni se va ține serbarea centenarului lui Șaguna, ziua întâia la Sibiu, a doua zi la Rășinar, la mormântul refatemețitorului bisericii noastre.

Va fi deci o săptămână mare, o săptămână care va oglindi toate preocupările și toate laturile vieții noastre. »Asociația« cu rapoartele, cu discuțiile, cu munca și proiectele ei, ne va rechemă năzuințele noastre spre un viitor mai senin și mai luminos pentru limba, cultura și gândirea noastră românească; congresul bisericesc va întrupa prezentul nostru cu neajunsurile cu grijile și luptele lui; în sfârșit centenarul lui Șaguna va rechemă trecutul nostru, închiegând din nou în minte-ne figura lui Șaguna, admirabilă sinteză de energie și mare înțelepciune, de elementate și blândețe, de muncă încordată și adâncă dragoste de neam, — alătea calități cari sunt rare azi și totuși necesare în luptele atât de înăsprite ale vieții noastre de acum.

Astfel evenimentele dela Sibiu vor închide în sine toată icoana vieții noastre, toate problemele, viitorul, prezentul și trecutul nostru, cultura și politica noastră, sfârșindu-se într'o apoteză a trecutului nostru și pietatea ei se va împrăștia de aici în toate părțile.

*

Dar în afară de asta serbările din săptămâna asta vor fi în același timp și un eveniment social. Atâta lume care va veni aici se va întâlni și se va cunoaște aici sau va înnoi cunoștința. Se vor face prietenii, se vor încinge discuții, — probleme vechi și nouă, prezente și viitoare, se vor frământa în discuții particulare, la cafenea, la berărie, între pahare. Ori câte din ele inutile, oțioase sau chiar vătămătoare, o parte cât de mică din ele va limpezi părerile, adevărul va scăpăra cu lumina lui vie și binefăcătoare, înlăturând ereziile. Inimile se vor înfrăți și se vor întări și conștiința că peste capetele străinilor ne leagă marea legătură a solidarității culturale sociale și naționale, care ne face ca brașoveanul să se apropie de bănățean, clujanul de sibian, pe când vecinul străin rămâne sufletește departe de tine, legătura asta se va întări și de data asta și roadele ei vor trebui să se cunoască mai târziu.

Acesta e încă un folos al acestor serbări.

Sibiul în așteptare.

Sibiul e plin de febrila mișcare a pregătirilor. Așteptarea asta se cunoaște pe fețele tuturor. Lumea a început să sosească.

Deseară la 8 ore se va ține serata de cunoștință.

Mișcarea culturală.

Inteligența română de valea murășului, arajază în 4/17 Octombrie 1909 concert împreună cu teatru, la care Vă invită cu toată onoarea comitetul aranjator. Prețul de intrare: De familie 4 coroane, de persoană 2 coroane. Venitul curat e destinat pentru augmentarea fondului de zidire al bisericii ortodoxe române din Căpruța. Program: 1. Serenadă, cor bărb. de H. Marchner. 2. Sara, poezie de Goga, decl. de D-ra Corn. Pantoș. 3. Dorul, de Trifon Lugojan, cor bărb. 4. Baba Anghelușa, monolog predat de Traian Fridrich. 5. Eu mă duc codrul rămâne, de Bene cor bărb. 6. Marșul economilor, de C. Porumbescu, cor bărb. Teatru: »Otrava femeiască« comedie într'un act de N. Țintariu. Persoanele: Tiberiu Câmpean, redactor Teodor Sălăjan, Lenuța, soția sa D-ra Antonela Bogoi, Dr. Lunčan, medic Gheorghe Pieș. Bran, servitor Traian Fridrich. După concert urmează dans.

INFORMAȚIUNI.

ARA D, 11 Octombrie n 1909.

— Călătoria A. S. R. Principelui Carol. A. S. R. Principele Carol, care nu s'a întors în țară odată cu familia princiară, a plecat într'o călătorie de studiu pe coastele Africii.

Tinărul principe este însoțit, în această excursiune de guvernorul său, d. de Moerlin.

— Cecilia Delavrancea la Sibiu. »Țara Noastră« ne dă următoarele șire plăcute: Un oaspe preaplăcut a avut Sibiul în zilele trecute. Vestita pianistă a cetat Sibiul în societatea unor rudeni ale sale și a petrecut aici câteva zile la familia dlui Dr. Octavian Russu, care a aranjat în onoarea ei o serată muzicală. Astfel am avut ocazia a admira cu adevărat grandioasele ei prestațiuni la pian. A studiat pianul 7 ani la conservatorul din Paris, obținând la încheierea cursului I premiu, și admirația celor competenți. Înfașurarea simpatică ce caracterizează pe părinții ei, farmecul dulce din graiul de aur alui Delavrancea, sunt unite în d-șoara Cecilia cu o modestie care te cucerește și cu o drăgălășenie care te face să n'o mai uiți. Iară arta, cu care stăpânește clapele pianului, e neîntrecută. Ai crede că-i cu neputință să aibă omul atâta măiestrie în degetele mânilor, dacă n'ai vedea și n'ai auzi! Nu i mirare, că la Paris i-s'au fotografiat mâinile! D-zeu să i fie darul, ca să poată face cinste neamului nostru.

— În amintirea lui Gheorghe din Moldova. Prietenii și colegii regretatului Gheorghe din Moldova (G. Kernbach) au luat inițiativa ridicării unui bust al acestuia care va fi așezat în cavoul familiar al familiei Kernbach, în cimitirul sfintei Vineri din București.

Un scandal în dieta Carintiei. Se anunță din Leibach: În ședința de astăzi a dietei Carintiei s'a petrecut un scandal enorm, care a fost provocat de către deputații Turk și Zupantcici cu ocaziunea desbaterilor ce s'au urmat asupra verificării mandatului deputatului Wissikar. Scandalul luând proporții mari, președintele a ordonat ca cei doi deputați să fie dați afară din sala de ședințe. La aceasta s'au opus, însă, deputații Novole, Triller, Wilfan și Gangl. Cei doi deputați au declarat în cele din urmă că au fost foarte enervați. Dâșii au cerut scuze pentru atitudinea lor. În urma cererei președintelui, cei doi deputați au părăsit sala de ședințe.

— Nuntă românească în Graț. Zilele trecute și-a serbat, precum ni-se scrie, dl. A Cosmuța, medic de regiment la al 2-lea reg. bosniac

din Graț, cununia cu dșoara Ana Scher. La cununie au luat parte din colonia română din Graț dd. S. Suci, secretar ministerial în retragere și Ciupercă, locotenent în armata română. Dl Cosmuța, precum ni-se afirmă, va duce casă românească. Felicitările noastre!

— Sărbătorirea unui savant român. La 25 Octombrie, la Viena, lumea științifică românească va sărbători impunător aniversarea de 70 ani a marelui savant chimist Nicolae Teclu. De pe acum sa fac mari pregătiri în Brașov și Sibiu. Pe larg vom vorbi la timp.

— Societatea de lectură »Ioan Popasu«. Ni-se scrie: Societatea de lectură »Ioan Popascu« din Caransebeș despărțământul teologic s'a constituit pentru anul de activitate 1009/10 în ședința ținută în 19 Septembrie st. v. sub președența d-lui Dr. Dimitrie Cioloca, profesor de teologie, în modul următor: Președinte: Dr. Dimitrie Cioloca, prof. de teologie. Vicepreședinte: Ioan Iencea, teol. c. III., Secretar—Notar: Iosif Pascu, teol. c. III., Cassier: Petru Florea, teol. c. II., Controlor: Teodor Petrica, teol. c. III., Bibliotecar: Coriolan Buracu, teol. c. II., Vicebibliotecar: Adrian Cioloca, teol. c. I. Membrii în comisia literară: Ioan Boloju, teol. c. III., Aureliu Colojora, teol. c. III., Ioan Gheția, teol. c. II., Valeriu Meda, teol. c. II., Ioan Alexandrescu, teol. c. I. și Mareș Humiția, teol. c. I.

— Greșeli de tipar. În scrisoarea »După băi« publicată în foia ziarului nostru a No. 207 sau strecurat 2 greșeli, cari strică înțelesul cuprinsului. Anume în rândul cam al 79 e a-se celi »trimisă cu forța la băi și nu »înăpoi«. Iar în rândul al 137-lea e a-se celi: »eliminarea limbei și muzicii noastre« și nu »muncei« după cum s'a scris.

Deasemenea în buc. »Intime« No. 209 al »Tribunei« să se citească:

Terenul în loc de țaranul în șirul 27 col. II.

Scenele în loc de semnele șirul 7 de jos col. III. și gamele în loc de scenele în șirul al 2-lea de jos col. III.

— Inaugurarea portului Constanța. Românii din regat, ieri Duminecă, au avut fericirea a sărbători un eveniment economic și maritim prin inaugurarea silozurilor și portului Constanța. La această măreață privesc au luat parte familia regală, dimpreună cu d-nii miniștri și alte persoane remarcabile.

Insemnătatea portului Constanța crește prin aceea că e unul din cele mai sistematice porturi la Marea Neagră, căci prin acest punct se înlesnește comunicația din întreaga Europă, apusul cu răsăritul. Se înțelege dar că are un deosebit rol în viața maritimă și comercială și din aceasta iesă un mare profit real și pentru țara românească, mai cu seamă că acum are cele mai bune instalațiuni pentru electricitate, pentru încărcarea vapoarelor, pentru cereale, pentru repararea vapoarelor. Nu tot așa era și la 1879, deci până astăzi s'a făcut un uimitor progres. Nouă ne aparține dela anexarea Dobrogei, din 1877. La 1881, inginerul al comisiunii europene a Dunării Sir Charles Hartley a fost însărcinat a face un studiu asupra portului Constanța.

La 1888, se începu întâile lucrări serioase la acest port supț conducerea d. inginer I. B. Cantacuzino, și în vremea din urmă întreaga măiestrie de aranjare a portului se datorește savantului inginer d. Anghel Saligny.

Portul Constanța se formează din două diguri: unul la Nord și altul la Est. Basinel este împărțit în al cerealelor, basinel de petrol și acel de cărbuni cu o suprafață de 14 hectare. Ca să ne dăm seama de portul Constanța în ultimul an a intrat 802 vapoare dintre care 689 străine și restul românești. Bastimentele vapoarelor sunt cum urmează: 201 englezești; 114 austriace; 119 otomane; 113 românești; 81 italienești; 54 grecești; 28 germane; 26 rusești; etc.

Deci să ne bucure mult situația geografică așa de minunată al acestui port, care în lumină vie de bogăție comercială așează regatul român.

Crema de viorele „Ideal“ este mărghăritarul cremelor. Feței îi dă co'oare nespuse de albă; cel mai excelent mijloc pentru conservarea feței contra sbrăciturilor, pistruiilor și sgrăbunțelor. Efect neîntrecut, grabnic și surprinzător. Prețul unei tegle expediată francată, dacă suma se trimite anticipativ, 1 cor. 10 fil.

Regulator pentru păr, care îi redă părului cul area originală; prețul unei sticle cu modul de întrebuințare 2 cor. — — — Mijloc pentru văpsirea părului, care după o mică folosire negrește foarte frumos părul. Prețul unei sticle cu modul de întrebuințare 6 cor. — — — Blondine care dă părului culoarea foarte frumoasă blondă. Prețul unei sticle cu modul de întrebuințare 2 cor. — — —

Se pot comanda dela: **MOLDT BÉLA** farmacist, laborator cosmetic

GYERTYAMOS (Temes m.)

— **Stânca »Detunata«**, de lângă Abrud — cetim în »Gazeta de Duminecă« — era să ajungă în mâinile statului. Avem următoarele informații în chestie, luate la fața locului: Stânca »Detunata« a aparținut totdeauna comunei politice Bucium. În 1883, când s'a făcut segregarea proprietății foștilor iobagi de posesiunea erarială, — comuna urbarială Bucium a dat în schimb erariului unele realități din jurul stânței. Pe baza aceasta erariul și-a format drept de posesiune asupra stânței, pe care intenționa a o închide în fața vizitatorilor și a o concede numai în schimbul unei taxe. Pe tema aceasta s'a pornit proces între erar și comuna politică (românească) Bucium. Procesul, mulțumită dlui avocat din Abrud dr. George David, a fost câștigat, la prima instanță, de comuna Bucium.

— **O aniversară.** La 4 Octombrie st. v. se va serba la Botoșani, 50 ani dela înființarea liceului Laurian. Tot în acest oraș se va deschide în curând o bancă românească.

— **Societatea scriitorilor români**, la 4 Oct. st. v. va da la Ploiești o serbare culturală pentru strângerea fondului.

— **Un bust al lui Moceanu.** Comitetul federației societăților de gimnastică din România a hotărât să ridice un bust în amintirea pierderii regizatului măiestru de gimnastică, Moceanu.

Un comitet format din d. colonel G. Iordănescu prezident și dd. N. Velescu, Ionescu, Pavelescu și Tutunaru au început adunarea subscripțiilor.

— **Unul care-și vinde nevasta pentru o sută de franci.** Un pescar din Norvegia sărac de fel, dar încolo om foarte cum se cade, plecase cu undița în larg ca să facă rost de-ale gurei, pentru familie. În absența sa însă femeia făcea dragoste cu un marinar aplicat pe bordul unui vas ce circula în jurul țării. Într-o zi cei doi îndrăgostiți au hotărât să plece împreună și profitând de absența bărbatului femeia a părăsit căminul conjugal și a plecat la amantul său ducând cu sine toate lucrurile de gospodărie și mobilierul. Cind pescarul s'a reîntors acasă a văzut mirat lipsa lucrurilor și indignat a hotărât să plece să o caute. La insistența prietenilor însă, aflând de cele întâmplate a intrat la învoială cu marinarul și i-a vândut întreg mobilierul, care l-a dus, cu femeie cu tot pentru o sută de franci și a plecat de nou la pescăria sa ce s'a se mîngăie în răsunetul valurilor Mării care singure mai aveau farmec pentru el.

— **Descoperiri arheologice în Rusia.** Se anunță din Petersburg că la săpăturile făcute la vechia biserică Borissoglebsk din Sinniadu s'au descoperit urmele unui templu din suta a douăsprezecea. De asemenea au fost găsite mai multe schelete de formă deosebită, a căror așezare denotă felul cum se îngropau morții în aceia epocă. Toate scheletele erau așezate cu fața spre est.

— **Apel, către toți preoții și învățătorii și alți inteligenți români din întreagă Ungaria și Transilvania.** Toți acei P. T. domni preoți, învățători și alți inteligenți români cari știu vre-o moșie cu pădure dela 15—20.000 mii holde catastrale spre vânzare, — să binevoiască în cel mai scurt timp a mă aviza prin o carte poștală unde se află respectiva avere — ce soluri de lemne și cu ce preț se poate vinde. Pentruce iau astfel de angajament, cred că chestia e lămurită. Informațiunile sunt a se trimite la adresa scrisurii în Halmáj (Nagy-Halmáj) comitatul Aradului. Cu toată stima: Mihail Vidu, învățător ort. român.

NB. Rog respectuos toate foile românești să publice acest apel.

— **Un marș aierian.** Un muzician, inspirat de trecerea lui Blériot peste canalul mănecii a compus un marș, care mai târziu va figura între documentele privitoare la această curioasă navigație aieriană. Numele marșului e »Calais-Douvres« și e dedicat celebrului aviator.

— **Un șampion de 70 ani.** În orașul Liverpool (Anglia) clubul atleților a ținut o întrecere în fugă. Mare a fost mirarea juriului, când printre cei insinuați a aflat și pe un moșneag de 70 ani, cu capul alb ca zăpada, dar tînăr cu inima și virtos în mîșchii picioarelor. Acest interesant om și-a ales de rival pe cel mai vestit în fugă și mai tînăr ca el cu 30 ani. La început tînărul era în avantaj. Cât de mare a fost însă surprinderea, când la jumătatea drumului bătrânul l'a ajuns și

— l'a întrecut, luându-i din naintea nasului premiul. Distanța parcursă era o jumătate de milă e₇₀ leză. În Anglia oamenii se îndeletnicesc cu sportul și până la adânci bătrânețe.

— **O bancă care lucrează ziua-noaptea**, se află — firește — în America, la New-York și se numește »Night and Day Bank«, ceea ce înseamnă: »bancă de zi și de noapte«. E unicul institut de bani în toată lumea care stă la dispoziția publicului fără întrerupere ziua și noaptea. Direcțiunea acestui mare institut, a făcut acum o nouă surprindere clienților săi: a deschis o nouă secție pentru femei, unde bărbații de loc n'au intrare. De altfel intrările în această secție sunt cu totul separate de ale bărbaților. Aceasta parte a băncii are un salon de lectură, unul pentru scris și mai multe pentru distracții, toate atât de elegant aranjate, încât damele din New-York le află fără păreche. Despărțământul pentru femei are până acum peste șase sute de mușterii, și să înmulțesc pe zi ce merge.

— **Cel mai bun loc de târguiești de parfumerii, săpunuri, perii de dinți, prafuri de dinți, ape de gură, prafuri pentru dame, Cremă de obraji, cosmetici, spongii și instrumente de gumă.** Totfelul de instrumente medicale și pentru moașe, la farmacia lui *Burger Frigyes* cu firma: »la un corn« în *Kolozsvár*.

Economie.

Situația agricolă.

În Ungaria. Conform raportului publicat de ministerul de agricultură la 30 Septembrie a. c., timpul a fost destul de favorabil în jumătatea a doua a lunii trecute, așa că lucrările ce cad în această perioadă s'au putut săvârși în condiții favorabile, îndeosebi aratul și sămănatul cerealelor de toamnă. Atât săcara cât și grăul și orzul de toamnă au fost sămănați în mare parte și în multe locuri au și răsărit frumos. Pentru lucrările de sămănat încă nesăvârșite e iarăși trebuință de ploaie.

Rapița de toamnă ce a fost sămănată, a răsărit frumos mai pretutindeni.

Cucuruzul. Recolta cucuruzului este evaluată la 42,150.000 măji metrice față de 37,070.000 măji metrice în anul trecut.

Cartofii au dat parte recoltă satisfăcătoare parte bună, evaluându-se rezultatul an. crt. la 46,870.000 măji metrice față de 37,950.000 măji metrice în anul precedent.

Legumile, între cari și curechiul, s'au ameliorat mult în timpul din urmă. Păstăioasele s'au recoltat în partea cea mai mare cu rezultat satisfăcător; curechiul are căpățini destul de mari și îndesate.

Tutunul, pe lângă o cantitate corespunzătoare, e și de o calitate destul de bună

Napii de zahăr și de nutreț s'au recules bine în timpul din urmă; cei dintâi recoltându-se și cărându-se în condiții favorabile, cei din urmă desvoltându-se încă în câmp.

Plantele de nutreț, Trifoiul și luțerna au mai dat în timpul din urmă o recoltă, care deși nu a fost pretutindeni satisfăcătoare, s'a cosit, uscat și cărat pe timp favorabil. Celelalte plante de nutreț s'au recoltat și ele, dând cele timpurii o recoltă mai bună, cele târzii recoltă mai slabă.

Livezile au dat recoltă slabă de otravă, dar de bună calitate; unde au fost ploii, ele dau o pășune satisfăcătoare pe sama vitelor.

Pășunile numai în puține locuri s'au putut reculege dând hrană îndestulătoare pe sama vitelor; lipsa este suplinită prin pășunarea de pe ogoară și din livezi.

Ville. Timpul blând de toamnă a promovat coacerea strugurilor așa că ei vor conține mult zahăr. Recolta de altfel în privința cantitativă este slabă.

Poamele s'au copt bine, s'au cules, transportat și înmagazinat în condiții favorabile. Dar recolta peste tot este slabă. Proporțional cea mai bună a fost recolta perelor și persicilor de toamnă, cea mai slabă a merelor și prunelor.

În România. Conform ultimelor rapoarte so-site la ministerul de domenii, a ploaf cu abundență în întreagă țara și sămănaturile de toamnă se prezintă în condițiuni admirabile. »R. E.«

Piața de bucate din Aradul-nou.

8 Octombrie 1909.

S'a vândut azi:

grâu 100 mm.	14.10—14.30
orz 100 mm.	9.10—9.20
ovăs 100 mm.	6.90—7.00
secară 100 mm.	6.70—6.80
cucuruz 80 mm.	5.10—5.20

Prețurile sunt socoite în coroane și după 50 k'g.

Bursa de mărfuri și efecte din Budapesta.

Budapesta, 7 Octombrie 1909.

Prețul cerealelor după 100 klgr. a fost următorul:
Grii nou

De Tisa — — — — —	28 K.	35—28 K.	70 fil.
Din comitatul Albei — —	28	15—28	60
De Pesta — — — — —	28	45—28	80
Secară de calitate I. — —	19	50—19	65
Secară de calitate mijlocie	19	30—19	50
Orzul de nutreț, calitate I.	15	20—15	60
Ovăs de calitate I. — — —	15	50—15	80
Ovăs de calitate a II. — —	15	—15	40
Cucuruz — — — — —	15	50—15	70
Bănățânesc — — — — —	28	55—28	95
De Bacica — — — — —	28	55—28	95

Fiitoarele mame

află în »Emulsiunea Scott« un medicament pe cât de întăritor, pe atât de recortor.

Efectul grabnic și puternic e surprinzător și încântă pe fiecare. Înghițirea e plăcută, mișcarea ușoară.

O încercare te va convinge, că și în cazurile de efect binefăcător are.

In caz de lăptare,

Emulsiunea Scott

previne tuturor slăbiilor, asigură lapte abundent, și face copilului față înfloritoare și rumenă.

Prețul unui flacon 2.50.

De vânzare în toate farmaciile. 11

BIBLIOGRAFII.

A apărut »Noua Revistă Română«, de supt direcțiunea d-lui C. Radulescu Motru, cu următorul sumar: Noutăți: † Profesorul Grigore Tocilescu. — Revista revisteior. Chestiuni actuale: Radu Ionescu. Asupra numărului analfaberilor la noi. Constantin Meissner. Însemnătatea școalelor de îndreptare pentru copiii cu rele porniri. Științe sociale: N. Zaharia. Este sinuciderea o lașitate? Literatură: Th. D. Speranția. Frunză verde în poezia populară. Ugo Ojetti. De vorbă cu un urs la Polul Nord. Note și Discuțiuni: Elena Bacaloglu. România și tripla alianță. Vasile V. Haneș. Observări asupra congresului studentesc. Redacția și Administrația: București B-dul Ferdinand nr. 55. Abonamentul pe un an, 10 lei. 25 bani exemplarul. Număr de probă la cerere.

Mulțumită.

Tuturor corporațiilor și particularilor, cari cu ocazia trecerii la celea eterne a prea iubitului meu soț *Ciril Deac*, vicariu al Năsăudului au luat parte la nemărginita mea durere exprimându-și condolențele în persoană, prin telegrame, sau depunând coroane pe scriul scumpului defunct și au binevoit a-l însoți pe calea din urmă le exprim în chipul acesta sincerile mele mulțumite.

Năsăud, la 10 Oct. 1909.

Văd. Rafila Deac.

Poșta administrației.

Sămărtinul de câmpie. Atacuri anonime nu publicăm.

Redactor responsabil Iuliu Glurgiu.

»Tribuna« institut tipografic, Nichin și cons.

Un candidat de avocat

cu praxă bună,
care mă poate substitui în orice afacere, imediat află aplicare în cancelaria subscrisului. Salar lunar 120 coroane și diurne.

Ileanda-mare (Nagy-Illonda).

Dr. Victor Pop
advocat.

Asudarea mânilor! Asudarea picioarelor! Asudarea subțioarelor!

încetează în decurs de o oră
dacă folosim

„Sudoran”-ul a lui Molnár.

Copile epistolelor de recunoștință sunt autenticate de notarul public:

Stm. dle farmacist! Medicamentul »SUDORAN» comandat dela Dta, vă mărturisesc, e bun și mi-a folosit. Primiți mulțămitele mele. Custimă Cont. S. P.

On. d. Molnár János, farmacie la »Duhul sfânt», Szombathely. Nu pot înțelăsa ca să nu vă fie cunoscut, că medicamentul d-tale »SUDORAN» contra asudării picioarelor și subțiorilor are efect surprinzător și e nevătămător și cu conștiința liniștită îl recomand oricui. Cu stimă Sz. M. căp. inretr., R.

St. Dle! Din »SUDORAN», leac contra asudării picioarelor, mânilor și subsuori am procurat încă pentru 3 persoane, și întrebându-i despre rezultat, l-au lăudat foarte. Cu stimă A. S. învățător, Gy.

St. Dle apothecar Molnár! Răspunzând la cartea d-tale, am cea mai mare recunoștință pentru »SUDORANUL» d-tale. Pentru că și eu am suferit în mare măsură de asudoarea picioarelor și după două massage mi-a trecut de tot. Am mântuit și alții mulți cu produsul d-tale și te rog să-mi mai trimiteți 2 sticleuțe — și acestea pentru alții. Am rămas cu stimă G. K. ospătar S.

St. Dle apothecar! Am primit »SUDORANUL» comandat, contra asudării de picioare, mâni și subsuori. Credemă, că cine-l folosește după rețeta prescrișă, îl află de neprețuit. Custimă F. E. coafăr, F.

Așa zisul »SUDORAN» contra asudării de picioare, mâni subsuori, pregătit de d-voastră, are un efect atât de excelent și sigur, că cu cea mai bună conștiință îl pot recomanda nu numai celor din patrie, ci și străinătății, întrucât »SUDORANUL» înțrece mult toate fabricatele străine, de cari m'am folosit până acum. Îți datorez mulțămită, că m'am scăpat de boala neplăcută. Salut R. A. învățător A.

Se poate comanda la pregătitorul

Molnár János apothecar în Szombathely.

Prețul unui flacon 1 coroană 30 fileri, dacă se trimite suma înainte, porto-franco.

— Numai »Sudoran» provăzut cu marcă să se primească —

BASA SIGURA

AROMA
PROASPETA RECREATOARE

RECUNOSTINTA
ESPERTILOR

SISTEM
FRANCES
TRADITIONAL

BOUQUET
MINUNAT

MARCELE
EXCELENT
MARUNTE

MANIPULARE
DE
SPECIALIZARE
DE
PROPRII
DE MODEL.

Un practicant de farmacie

cu ceva praxă, eventual un asistent, află imediat aplicare în farmacie la subscrisul sub condițiuni favorabile.

Dionise Neștu, farmacist în **Csákova** comitatul Timiș.

Telefon 247.

DUMITRU MUREȘIAN,
institut Cromo-Litografic.
— **TIMIȘIOARA,** —
Temesvár, Balázs-tér.
(sub banca »Timișiana»).

Telefon 247.

Primește toate lucrările aparținătoare acestei branșe, precum: **scompturi, planuri, hârtii de epistoale, placate și vignete, mape, nu altcum și anunțuri de cununie, bilete de vizită, invitări la baluri și concerte, etc.**

Efectuește multiplicarea cea mai promptă a mechano-autografeilor, pe lângă prețurile cele mai favorabile.

Să sprijinim instituțiunile românești căci numai așa vom înainta!

Fabricația cea mai bună de

PIELE

și de tălpi, fabricația proprie de partea de sus a ghetelor, în asortimentul cel mai mare, cu toată scumpetea se găsesc cu prețurile cele mai ieftine în magazinul de pele al lui

Gyöngy Sándor
BUDAPEST III., Tavaszi u. 1

Distins cu diploma de recunoștință în anul 1904.

Catalogul ilustrat a prețurilor - gratuit.

Medic român în Karlsbad.

Dr. Enea Nicola

Karlsbad, Haus Feigenbaum
— vis á vis de Mühlbrunn. —

Zénithul de gumă

deja după câteva zile s'a dovedit prin mil de scrisori de recunoștință dovedește că

specialitățile (preservative) pentru dame și domni, inventate sub numele Zénith sunt cele mai de încredere, nu strică sănătatea, ceace eră defectul celor de până acum.

Prețul: 1 duzină de Zénith pentru domni 8 cor., 1 bucată Zénith pentru dame 7 cor.

La comandă vă rugăm să fiți atenți la numele Zénith, căci numai stinca e veritabilă, dacă e provăzut cu marca Zénith. — Se trimite în străinătate și în țară pe lângă cea mai mare discreție, recom. și cu rambursă

Agentura principală în Ungaria:

DEUTSCH IZIDOR

magazin de instrumente medicale și pentru îngrijirea bolnavilor.
Szabadka, Kossuth-u.

Wurlinger Mátyás,

lăcătar specialist pentru edificii.

Întreprindere pentru organizarea electricității și sfredelirea adâncă a fântanelor arteziane în **Lugoj, str. Weis nr. 6.**

Întreprindem și executăm **tot felul de lucru și reparaturi** ce se țin de specialitatea organizării electrice și a altor afaceri ce aparțin branșei de lăcătar.

Sfredelirea fântanelor artezice pe lângă prețuri moderate.

Lucza Jozsef

atelier chimic pentru curățitul hainelor **Seghedin (Szegeed), Laudon u. 9**

Primește: curățirea și văpsirea hainelor bărbătești, femeiești, de copii și prețești, postav de mobile, haine de doliu mai departe

curățirea penelor de pat

cu mașina prin ce își redobândesc culoarea albă și uscățimea originală și vor fi scutite de praf.

Comandele din provincă să efectueșc imediat și prompt.

OH! DOAMNE!

Mă nădușe afurisita de tușă!

In contra tusei, răgușelei și flegmei s'a dovedit de cel mai bun mijloc

Pastilele-Egger

cari nu strică apetitul și au un gust excelent.

Prețul unei cutii 1-20 cor.

Cutie de probă 50 fileri.

Depozit principal la:

farmacia „**NADOR**” gyogytár
Budapest, VI., Váci-körut 17.

SĂ TRĂIASCĂ!

»Pastilele lui Egger» m'au vindecăt îngrabă!

Se capătă la farmaciile: In Arad la : Berger Gyula, Földes Kelemen, Hajós Árpád, Krebsz Géza, Kárpáti János, Ring Lajos, Rozsnyay Mátyás, Hauer Lajos, Vojtek Kálmán, Vojtek és Weisz drogerie. In Gyorok la : Masznyik Dániel. — M.-Pécska : Adler Gy. Lajos. — Ó-Pécska : Ioan Roxin. — Simánd : Csiky Lukács. — Sikszon : Füredi Ede örök.

Vânzare de lemne de foc!

Am onoare a aduce la cunoștința onoratului public, cumcă din pădurile proprii și de pe proprietatea mea liferez cele mai bune

lemne de foc

din magazina dela Bârzava (cott. Arad) cu vagonul. Afară de aceasta recomand magazinul meu de lemne, calitatea cea mai bună, uscate și clădite în stânjini, în **Arad, Óvár-tér nr. 10.** (La fosta casă de vamă înaintea podului cetății).

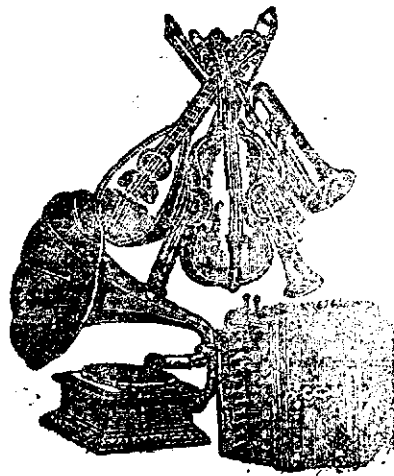
Liferez acasă și lemne tăiate cu săcurea dela 50 kgr. în sus. Una mașe metrică cu 2—230 cor.

Prețurile se pot ști la facerea comandelor dela dl **Petru Novac**, propriet. pădurilor din Vasoiaia, în **Arad** str. Weitzer János nr. 19. Telefon 670. (Dela Octombrie în casa proprie Teleky-u. nr. 4. vis-à-vis de reședința episcopoească) sau în **Arad Óvár-tér 10.** Telefon 579 unde e magazinul la fosta casă de vamă înaintea podului cel mare a cetății.

De asemenea pot servi cu țigle (cărămizi) veritabile.

Cerând binevoitorul sprijin al onor. public rămân cu deosebită stimă:

PETRU NOVAC,
proprietar și neguțător de lemne.

In atelierul meu de instrumente muzicale

în Chichinda mare (Nagy Kinda) str. Sándor-Föherceg

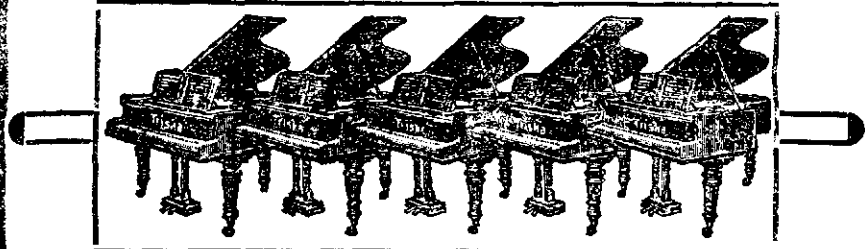
provăzut cu puteri de muncă speciale se repară tot felul de instrumente muzicale în mod special cu prețuri nemaipomenit de ieftine. Țin în depozit totfelul de violine fabricația cea mai bună, tambure, harmonice și gramofone, precum și plăci de gramofone. Apoi tot felul de părți de instrumente.

La comande din provincie se face lucrul cu îngrijire sub supravegherea mea.

Cu deosebită stimă:

KELEMEN ANTAL liferant de — instr. muzicale.

TRISKA J. Primul depozit de piane — din tot Ardealul — Cluj — Kolozsvár, Sétatér-utca Nr. 10.

Recomandă pianurile și pianinele sale provenite din fabricile celebre din țară și străinătate, precum și atelierul său de reparat instalat din nou, în care pianurile vechi și stricate să repară repede, prompt și ieftin cu mijloace moderne. — PLANURI CU CHIRII IEFTINE.

Sănătate!

Putere!

Fac cunoscut onor. public, că în atelierul meu pregătesc renumitul

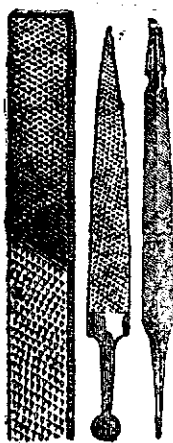
aparat galvanic-electric.

Acest aparat se folosește cu succes la: reumă, slăbire corporală, boale de nervi și de stomac, neuralgie.

Prețul unui aparat complet laolaltă cu cingătoare electrică și modul de întrebuințare **55 cor.** Se garantează că este cel mai bun fabricat. Cu explicații și informațiuni servește

H. Süßmann orologier și reparator de aparate electrice contra — slăbirei corporale. —

Sibiu (Nagyszeben) Reispargasse Nr. 27.

HAFFNER JÓZSEF

tăietor de pile

SIBIU (Nagyszeben), Elisabethgasse 42.

Recomandă fierarilor și comerțanților atelierul său de tăiat pile bine aranjat, unde se pregătesc pile mici și mari din oțel vărsat de prima calitate etc. primește spre scobire pile mici și mari vechi cu prețuri ieftine.

Telefon 149 și 227. — Telefon 149 și 227.

Frații Lászlóczyki din Cluj

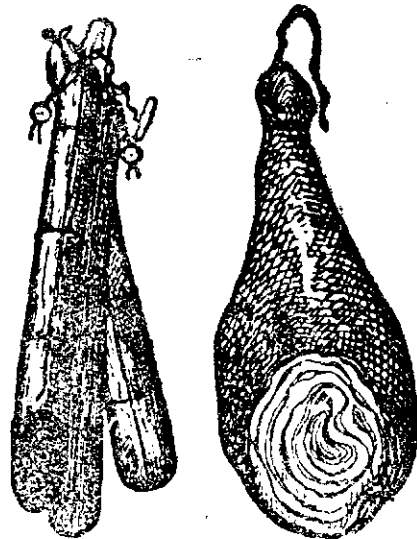
aduc la cunoștință că cărnățaria veche de 40 ani, au mărit-o și au provăzut-o cu instalație electrică. Recomandă specialitățile de prima calitate de

cârnaț din Cluj, slănină și articlii de cărnățarie,

precum: slănină fină (Kaiserfleisch), slănină cu aiu, cărnaț, carmanadiă, șuncă, limbă; în sezonul de iarnă

cârtaboș de Cluj și sângerete; specialități de cârtaboș și cărnați, pastete, și rânză de porc umplută, slănină pentru muncitori în cantitate peste 25 kg.; în fine untură curată de porc topită în vase.

La comande mari și prețuri mari.

Expediare cu poșta sau cu trenul. — Serviciu prompt și grabnic. Cu catalog de prețuri sau cu informațiuni servim bucuros. — Adresa:

FRAȚII LÁSZLÓCZKY fabrică de cărnățarie - Cluj — Kolozsvár.

Col dintr-un atelier de pietri monumentale aranjat cu putere electrică.

GERSTENBREIN TAMÁS és TÁRSA măistrul de monumente și pietri de cimitir —

Fabricație proprie din marmură, granit, labrador etc.

Din pietri de mormânt magazina se află în Kolozsvár, Ferencz József-ut 25.

Cancelaria și magazinul central:

Kolozsvár, Dézsma-u. 21.

Telefon 662.

Filiale: Nagyvárad, Nagyszabolc, Déva și Băpatak.

15 Octomvrie.

15 Octomvrie.

Prima fabrică de nisip, peatră de var și stingătoare de var din Perjámos.

Filiala arădană

pe piața Óvár-tér. se va deschide la 15 Oct. a. c. Comandele se primesc deja în cancelaria fabricii din

:: :: :: Arad, Óvár-tér, la :: :: ::

RÖSER MIHÁLY és Társai.

15 Octomvrie.

15 Octomvrie.

Croitorie românească.

Am onoare a aduce la cunoștința domnilor români, cumcă cu începerea sezonului de toamnă

mi-am asortat bolta cu cele mai fine și elegante stofe,

și cumpărând pe bani gata, sunt în poziția de a lucra foarte ieftin și anume;

Un rând de haine dela 40—50 coroane.

Un pardesiu din orice stofă 40—50 cor.

Un rând de haine caiser negre 50—60 cor.

Un roc de iarnă 50—60 cor.

Comandele se fac numai pe bani gata.

Drept aceea orice român are datoria și e rugat a comanda la firma românească, totodată va face și economie.

Rugând sprijinul domnilor români sunt

cu deosebită stimă:

Nicolau Iosif,

Arad, strada Deak-Ferencz 31.

Intr'un pătrar de oră nu mai aveți dureri de cap dacă veți folosi renumitele

pastile contra durerii de cap

a lui Rozsnyay.

Prețul unei buc. 20 fil., 6 buc. 1 cor.

Picurii alpini ^{pen-}_{tru} stomac

a lui Rozsnyay

ca întăritori de stomac — sunt neîntrepuți. —

Se află de vânzare exclusiv în

Farmacia lui

ROZSNYAY MÁTYÁS

Arad, Szabadság-tér.

Nou atelier de fotografiat în Cluj,

Kolozsvár, Mátyás Király-tér 25.

Lângă apotheca lui Hintz.

Am onoare a aduce la plăcuta cunoștință on. public, că mi-am deschis nou atelier de fotografiat în piața Mátyás Király 26 și e aranjat după cerințele timpului modern, provăzută cu cele mai noi mașinării, s'ă a dispoziția on. public. — În atelier se pregătesc fotografiile protalbin, luvii și matti, — chipuri de platin, aquarel, pigment și argint brom. — Recomand în deosebi speciile mele fotografii de copii, pentru cari la expoziția regnicolară am fost d'sins cu medalia de aur. — De altcum pregătesc și tablouri, grupe e.c. în execuțiile cele mai noi și moderne.

Atelierul e deschis și în duminică și sărbători.

Cu deosebită stimă:

Csizhegyi Sándor, fotograf.

☉ C a f e a ☉

proaspăt prăjită de mai multe ori la zi, scutită de mirosuri neplăcute, se capătă numai la imp. de cafea și thea

„Atlantica”

Mașini prăjitoare de cafea aranjate pe motoare electrice se pot privi în vitrina boltei din

Arad, Andrassy-tér 20 (Palatul Fischer Eliz).

— Telefon pentru oraș și comitat Nro 609. —

BENEDEK SÁNDOR orologier și giuvaergiu.
Cluj—Kolozsvar, Wesselényi M.-ut nr. 13. (Lângă banca „Coroana.”)

Își recomandă asortimentul său bogat de orololoage și giuvaergicale cu prețuri foarte avantajoase și lucrate în cel mai fin sistem.

Obiecte de salon de argint veritabil și argint de China în mare asortiment; tacâmuri de masă din argint se pregătesc după prețul curent de zi. Oroloage veritabile »Omega« pe lângă garanție de 10 ani. Serviciu prompt și solid. Prețurile cele mai mici în derate.

Acei cari cer cu provocare la ziarul „Tribuna“ primesc catalogul gratuit și portofranco acasă.

Comandele din provincie se efectuează prompt și conștientos.

Fritsch & Connert

Atelier de ghete.

Mediaș — Medgyes.

Lucru de mână garantat.

Ghete de șevro pentru domni . . .	K 11'—
„ „ box „ „ „ „ „ „	K 11'—
„ „ șevro pt dame cu bumbi	K 10'50
„ „ „ „ „ cu șirete	K 9'50
Jumătăți de șevro pentru dame .	K 8'—
Ghete tari de muncitori dela . .	K 6'80
Ghete de copii dela	K 3'—

Material de I-a clasă.

MOBILE BUNE

cu prețuri favorabile

se găsesc în fabrica de mobile a lui

Reisz Miksa

Békéscsaba

în

Nagyvárad

Sas-utca Nr. 7.

Magazie de articlii pentru biserici și preoți.

GEORGE JANCOVICI
ARAD, Farray-utca Nr. 2.

Principiu:

Câștig puțin, circulație mare.

Au sosit noutățile de toamnă!

Aduc la cunoștința p. st. public că în prăvălia mea se pot vedea următorii articlii de curând sosiți:

Cumpărări nu sunt obligate.

Postavuri de costumuri englezești colorate, flanele de halaturi de lână și de ermelin, barcheturi, tenisuri.

Mătasuri pentru bluze la modă, asortiment bogat.

Albituri femeiești gata, pânză de ață și pamut, șifoane. Covoare, perdele, fețe de pat și de masă, și mulți alți articlii, cari nu se pot toate înșira.

Postavuri de reverenzi so-site acum, brâuri preoțești pe culorile roșu, vânăt și negru.

Ciorapi împlețiți în temniță.